Leopold Budde

Dødens gudsøn

Leopold Budde

Dødens gudsøn

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Leopold Budde: *Dødens gudsøn* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Leopold Budde: *Dødens gudsøn* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

CC BY NC SA

1. Dødens hemmelighed

Der var en lille dreng, som fik Døden til gudfader. Det var egentlig ikke sådan bestemt fra familiens side, men Døden havde bestemt det, og han har et eget greb på at sætte igennem, hvad han vil. Det kom ganske naturligt og gik således til.

Den lille dreng lå i sin vugge, rød og rund, sovende mere end vågende, og Døden stirrede ned på ham med sine store, tomme øjenhuler, der altid stod vidt åbne. Det havde de let ved, for der var hverken noget at lukke med eller lukke for, så vidt man kunne skønne. Den lille dreng var nylig kommet, lige smuttet ind ad døren til livet, men Døden var gammel på pladsen, for han har ærinde alle vegne og må være både her og der, så gammel han er. Den lille dreng var den unge skolemesters og hans hustrus førstefødte, skatten i deres hus, og dette var just deres hus, derfor var han der, og Døden var til stede som gammel ven af familien. Den plads havde han, og den beholdt han, men det kostede mere end én kamp at forsvare den.

På skolemesterens sovekammervæg havde Døden sin plads midt i et stort gammelt billede. Som en kæmpe mellem småpuslinger stod han der med de store, sorte øjne, der så ud, som om de kunne trænge ind i Jordens hemmeligste afkroge og søge hans bytte ud, og med den underlig leende, åbne mund så tæt besat med skinnende hvide tænder, som om den var rede til at fortære alle ting og aldrig blive mæt. Højt ragede hans nøgne benrad op over alle de andre figurer, og knokkelarmene med leen krystet mellem de tynde, lange fingre var strakt ud over livets brogede vrimmel foran ham. Mellem åbne grave legede

børn i jublende klynge, der dansede ynglinge og unge piger med blomster i hat og på hår, mænd og kvinder stredes med ivrige miner om guldkorn, der funklede i muldet, og gamle folk strakte begærligt de rystende hænder ud efter lokkende frugter på grene, der hang ludende ud over gravene. Tæt foran Dødens fødder sank en olding og en ung pige i graven. Med gru i sit ansigt stirrede den gamle ned i den, men den unge pige så opad, og et smil af lykkelig forundring gled over de rene, fromme træk. Og bag efter Døden fulgte et tog af blege, blodløse skikkelser med lukkede øjne, unge og gamle, mænd og kvinder, hoved ved hoved, mindre og mindre, til de svandt som en tåge i det fjerne. Det så ud, som løftede en usynlig magt dem op over jorden og bar dem stille frem i hans spor som et stigende sørgetog, der aldrig fik ende.

> Der kommer en høstmand og ta'r dig,
> O menneskebarn, forvar dig!
> Tør ej du i øjet ham skue,
> Da må du for hannem vel grue,
> Dog haver en skat han inde,
> Og hvo, som søger, skal finde!

Sådan stod der med gammeldags, snirklede bogstaver skrevet under billedet. Det lød kønt nok, men hyggelig var Døden alligevel ikke at se til. Det fandt også alle de fornuftige folk i den lille landsby, da han pludselig dukkede op over dem og som en opskræmmende ånd fra fremmede verdener drog ind igennem deres gode, jævne hverdagsliv. Hvor kom han også fra? Ja, hvor kommer alle sådanne sære gamle billeder fra? Hvilken menneskesjæl gik og bar lønligt på deres tanker, indtil den fik trang til at give dem udtryk? Hvilken famlende hånd gav

dem en ufuldkommen og dog underlig gribende form? Ingen ved det, det er, som kom de dumpende ned fra himlen, og sådan netop kom også Døden til den lille landsby.

Skolemesteren havde været fra by for at begrave sin moder – længe havde hans fader ventet hende på kirkegården – og han agede i by igen med hele sin fædrene og mødrene arv i favnen. Det kunne han, for Døden var alt, hvad fader og moder havde haft at efterlade ham. Med foden på skolemesterens knæ og båret i hans arme drog han ind i byen, og da dens godtroende beboere nysgerrigt samlede sig om vognen for at tage arven i øjesyn, stirrede kun Dødens eget billede ned på dem og gjorde dem sært ilde til mode. For ganske vist var heller ikke de ubekendte med Døden, og fra tid til anden plejede han at gæste deres som andre landsbyer, men de var vant til at se ham komme og forsvinde som en skikkelig og ordentlig person, der ingen unødvendig alarm gjorde. Sømmelig af udseende, ledsaget af et par kønne, blidt inddyssende ord, sindig og adstadigt i sit væsen, plejede han at trække afsted med dem, der nu engang var færdige med livet, og resten voldte han ikke nogen større uro, end at de bagefter kunne gøre sig til gode med et lille gilde og sove lige sødelig ind ovenpå. Hvad lignede det da nu, at han sådan pludselig kom farende ind over dem i al sin gyselige nøgenhed? Det så jo ud, som om et spottende smil gled hen over hans brede kindben og gnistrende hvide tænder, idet han så ned på dem, og mørket selv stirrede truende ud af hans øjenhuler efter dem. Ud over det alt sammen var der bredt en rystende alvor, som ikke var til at vise fra sig, og en inderlig bedrøvelse gemte sig bagved og gjorde dem det trangt om

hjertet, førend de selv vidste af det. Nej, sådan havde de aldrig før set Døden, og sådan kunne de slet ikke lide ham!

Men skolemesteren hængte billedet op i sit sovekammer og gav det en hædersplads, hvor han kunne have det for øje både morgen og aften. Byens folk holdt ellers meget at deres unge skolemester, og det fortjente han, men hvor han kunne falde på at vælge sig sådan en sovekammerat, det kunne de for deres liv ikke begribe, og hvad de ikke kunne begribe, det var de også sikre på, der var noget djævelskab i.

Og ganske rigtigt kom det ud, fra en eller anden kant, at det var rent katolsk, og sådant et dødningehoved plejede just de rigtige gamle katolikker at mure sig inde med i deres huler og klostre. Da blev de gode folk hede om ørene, for det var jo ingen spøg, om skolemesteren gik hen og gjorde hele byens kære ungdom katolsk i hovedet, og de begyndte alvorligt at tænke på midler derimod. Og således fik Døden hele landsbyen imod sig, og med hver dag, der gik, blev den mere og mere opsat på at drive ham ud fra sine enemærker.

Hele landsbyen var det nu dog alligevel ikke, for Graver-Jens holdt med Døden, og det var, hvad man kunne vente af ham. Dels kunne Graver-Jens altid godt lide at være af modsat mening af alle de andre folk i byen, og dels havde også han en hel del med Døden at bestille og omgikkes ham daglig. Anden omgang havde han egentlig heller ikke, og den var at kende på ham.

Han ringede byens kirkeklokke, gravede dens grave og holdt dens kirkegård i orden, og i den bestilling var han blevet så gammel, at selv de gamle havde ondt ved at huske den tid, da han ikke havde haft den. Men døden selv var ikke mere sikker,

end Graver-Jens var i alt, hvad der angik bestillingen. Hver morgen, når hans korte, hurtige trin – det var som et halvt løb – klaprede hen over vejen ad kirkegården til, vidste byen, hvad klokken var slået, og den kunne godt stille uret derefter, så bestemt var det. Dagen igennem puslede han mellem gravene og holdt hævd over kirkegården med en ubønhørlig mine, som om han vogtede på sit eget og var til sinds at forsvare det, og en ny grav klappede han til med bister tilfredshed, som om han ville sige: "Der fangede jeg dig, og her bliver du! En tæller også op." Langsomt, men sikkert samlede han således til bunke på kirkegården år efter år, men ham selv lod Døden til at ville gå forbi. Jo mere hans skikkelse svandt ind til sener og ben, desto fastere så den ud, jo tættere huden rynkede sig over hans ansigt, desto sejere syntes den at blive. Landsbyens folk havde det ikke stærkt med fornemmelser, men somme tider kom det dem alligevel for, som om han og Døden havde det sådan lidt imellem sig, og Graver-Jens gik omkring iblandt dem med et udseende, som om han var fast bestemt på at begrave dem alle sammen, én for én, og det holdt de ikke af. Og det var underligt, som han havde lyst til at færdes mellem gravene netop på de tider, da skikkelige folk helst ville være så langt borte fra dem, som de kunne. Langt ud på aftenen, når mørket var faldet på, kunne en dirrende stemme stige op af en eller anden halvfærdig grav og synge:

Jeg graver, og jeg graver,
Og hvem skal vel afsted?
Det skal de tykke maver
og stive nakker med!
Jeg graver og jeg graver,
Og hvem skal så afsted?
De trinde og de magre,
De grimme og de fagre,
De grove og de fine
er allesammen mine,
Skal allesammen med!

Men når byens folk kom forbi kirkegården og hørte det, blev deres gang gerne lidt hurtigere, og de gav helst afkald på at høre sangen til ende. Den kom dem for som klangen af et genfærds røst, der havde bud med også til dem, og det holdt de heller ikke af. Følgen af det alt sammen var, at byens folk holdt ikke synderlig af Graver-Jens, og Graver-Jens holdt ikke synderlig af byens folk, og de gik helst hver til sin side af den fælles alfare vej.

Udenfor kirkegården lå det store gadekær, som byen var lidt stolt af, og på den anden side af gadekæret lå Graver-Jens' hus. Huset var stort nok og så også ud til at være et godt hus, men selv boede han altid i et lille hul i den ene ende af det. Resten stod til stads, som det hedder, men der var aldrig nogen, som fik stadsen at se. Det blev fortalt, at hvor gammel og sær og utilgængelig Graver-Jens nu også var, så havde han engang været ung og mild og glad og tænkt på at gifte sig og det var endda med byens allerkønneste pige den gang. Huset var i stand og pyntet op som for en prinsesse, men prinsessen fik

nykker og ville hellere have en anden, og ham tog hun. Så havde Graver-Jens lukket af for hele stadsen, muret sig inde i sit hul og slået sig på kirkegården, og nu var han en gammel, sær og utilgængelig lille mand, og det havde han været i mange år. Men prinsessen var blevet en affældig enke med rindende øjne og sad på aftægt i en kakkelovnskrog i en af byens udflyttergårde.

Sådan blev det fortalt, og utroligt er det ikke, for man har hørt så galt før. Men selv sagde Graver-Jens, at én har ikke fred længer, end ens nabo vil, og derfor er det rådeligst ingen nabo at have, og deri kunne han have ret. For resten tog han aldrig mod hjælp af nogen, for den, der holder sig for sig selv, kommer ingen for nær, sagde han, og deri kunne han også have ret. Men det havde han let ved at sige, mente folk, for penge havde han efter forældrene, flere havde han tjent, og ingen havde han brugt, så noget måtte der være på kistebunden. Det sagde han aldrig et ord til, og deri kunne han igen have ret.

"Pas på! Det går aldrig rigtigt til med den skolemester!" sagde byens fornuftige folk. "Døden skal man gå af vejen for og ikke gå og kikke efter, så har han ingen magt."

"Skolemesteren er den klogeste mand, jeg har hørt sige af i lang tid!" sagde Graver-Jens.

Fra den tid fik han ærinder til skolen, som han før aldrig havde haft, og folk undrede sig over, at han lige med ét fik lyst til at høre skolemesterens mening både om det ene og det andet, for det havde ikke været hans vane. Mange ord var han ikke af, men ved de lejligheder var det dog altid nok til, at det gamle billede til sidst kom på tale, og skolemesteren og han gik ind for at se på det. Og han så på Døden, som han havde omgåedes i så mange år, og han kunne ikke blive færdig med at

se på ham, for han syntes, at der var så meget hos ham, som han aldrig før havde set eller vidst. Det var, som lidt af hans sikkerhed blev borte lige over for den store mester selv.

"Det var et sandt ord!" sagde han, da han første gang stod foran billedet, ganske, som om det havde talt til ham. "Der går de og tosser om og tykkes godt om sig selv, lige som der ikke var grave nok til at putte al deres storhed i!"

"Og al gammel stivsindethed med!" føjede skolemesteren til og lagde hånden på hans skulder.

Graver-Jens så hastigt op, men det ansigt, han mødte, var så åbent og venligt, at han slog sine øjne ned igen og tav. Han så lidt på Døden igen og gik betænksom bort.

Dagen efter havde han igen ærinde til skolen, og det endte igen med, at han og skolemesteren gik ind og stod foran Døden.

"Det kan være godt alligevel, at der er én, som er deres mester, både de store og de små. Ellers var der kanske dem, der blev for store på det endda!" sagde Graver-Jens og skottede op til skolemesteren for at se, om han kunne sige imod. Men det tænkte skolemesteren ikke på.

"I har ret, Jens!" sagde han og nikkede mildt dertil. "Den lærdom trænger både I og jeg til."

Graver-Jens gik betænksom bort igen, og heller ikke den gang havde han noget at svare. Og sådan gik han og kom tilbage, og sådan mødtes han og skolemesteren og Døden, og sådan talte de to om den tredje, til folk begyndte at undre sig over, at skolemesterens venlige stemme havde afløst de stygge sange og ikke så sjældent blandede sig med Graver-Jens' dirrende røst inde på kirkegården. Det var næsten som en trolddom, syntes

de, at Dødens billede havde den magt, og de begyndte at føle lidt respekt for det.

Dog var det vist et spørgsmål, om Graver-Jens og Døden i længden kunne have stået sig mod hele den øvrige by, hvis de ikke havde fået undsætning. Men det hændte, at en fremmed, som forstod sig på den slags ting, fik det gamle billede at se og fortalte, at det var af værdi. Det kunne løbe op i adskillige hundreder, kom det de rette købere for øje. Da forbavsedes byens fornuftige folk og fik agtelse for billedet. De begyndte at forstå skolemesterens forkærlighed for det og indså, at det nok ikke var så ganske snak med den skat, der stod at læse om i verset. Og med det samme havde Døden vundet sejr over landsbyen og forsvaret sin plads. Men kampen for det var ikke endt endda.

Skolemesteren vandt en brud, ene og uden slægt som han, men desto mere syntes de to, at de hørte hinanden til. Han førte hende første gang gennem sit lille hjem og viste hende dets herligheder, og hendes kærlige øjne så glad og taknemmelig på dem, for det skulle jo være deres rigdom, hvor fattig den end kunne synes andre. Da standsede også hun foran Dødens billede.

"Synes du," spurgte hun sagte, og det gøs lidt i hende derved, "synes du virkelig, at vi skal lade det billede blive hængende her?"

"Er også du bange for den gamle?" spurgte skolemesteren smilende. "Han er ikke så slem, som han ser ud til, og han har det for sig, at man kommer til at holde af ham, desto mere, jo nærmere man lærer ham at kende. Det er mere, end der kan siges om mange andre."

Hans unge brud slog sine øjne ned og så ikke rigtig overbevist ud, men skolemesteren tog hendes hånd og blev ved:

"Se ikke bedrøvet ud! Her er dit rige, og når du vil, så skal min gamle ven deroppe vige. Men du skal høre, hvorfor jeg holder af ham, førend du dømmer ham. Fader og moder og søskende har han taget fra dig og fra mig, os selv strækker han hånden ud efter, og hans ansigt er som den bitre ubønhørlighed selv. Men der er en hemmelighed i hans øjne, og den, der tør stå ansigt til ansigt med ham og se ham med barnligt sind i øjet, hører den til. Jeg var en lille dreng, da jeg sad på min faders arm og første gang så ind i den, og den blev mig et eventyr, der har fulgt mig siden, kønnere og kønnere, hver gang jeg vendte tilbage til det. For mig er det ikke et eventyr, dannet af menneskers fantasi. Det er Døden selv, der fortæller."

Hun stod og så forundret på ham og syntes, der kom noget nyt op over ham, som både gjorde hende bange og drog hende nærmere til ham og fik hende til at holde hans hånd fastere.

"Smil kun ad mig, du kære, om du vil!" blev han ved. "Men det er altid kommet mig for, at jeg just trænger til at forstå Dødens eventyr og tidligt lære kunsten at sove trøstig ind under hans øjne. – Hvem ved, hvor snart vi begge to får brug for det. Vil du da dele Dødens hemmelighed med mig? Jeg kunne ikke betro den til nogen anden, kun dig kan jeg sige den!"

Hans unge brud nikkede, men hendes hjerte bankede ved det, og det var hende, som om hun skulle gå ind til fremmede, vildsomme egne.

"Så sid nu som et barn på mine arme," hviskede han, "og se kun trøstig ind i Dødens øjne!"

Førend hun vidste det, havde han løftet hende op på sin arm, og Døden stirrede hende ind i ansigtet. Uvilkårligt fo'r hun tilbage, men et øjeblik efter så hun modig ind i de store, dunkle øjenhuler, og et smil gled hen over hendes ansigt – det lignede smilet over den unge piges ansigt, idet hun sank i graven foran Dødens fødder. Men da hun igen stod ved hans side, lagde hun sit hoved på hans skulder og hviskede ord, som kun han skulle høre. Og det var anden gang, Døden havde vundet sejr og forsvaret sin plads.

På den var han blevet, fra den havde han været med både i det bange håb, hvormed de unge folk havde ventet på den lille dreng, og i den jublende glæde, hvormed de havde budt ham velkommen. Fra den kunne han hver dag se, hvor de holdt af ham, og høre, hvor de kaldte på det spirende liv med de blideste navne, de vidste. Og så endte det med, at også Døden fik den lille dreng kær, for hvem kan se på sådant et lille væsen, dag ud og dag ind, uden at komme til at holde lidt af det.

"Hvad skal barnet hedde?" spurgte skolemesteren, han og hans hustru sad ved vuggen.

"Theodor, naturligvis!" svarede hustruen og så smilende op.

"Gud glæde dig for det!" udbrød skolemesteren. "Det var min kære, gudfrygtige faders navn, og han skal leve op igen i den lille fyr. Og Theodor betyder jo en Guds gave. Det skal huske os på, at Gud gav drengen i vore hænder og vil kræve ham af dem igen."

"Og så skulle vi vel tænke lidt på dåbsdagen!" mente den unge husmoder.

"Der skal være gilde!" råbte skolemesteren og sprang op. "Hele byen skal dele vor glæde, og gamle Graver-Jens skal med,

om han så aldrig før har været til gilde. Der er noget trofast ved den gamle knast, som jeg holder af, og som vil bringe barnet lykke. Men drengen beholder vi for os selv. Du skal være hans gudmoder og bære ham, og jeg vil stå mellem fadderne og selv være hans gudfader!"

Og det så ud, som om Døden nikkede dertil med sit alvorlige ansigt og var fast bestemt på, at han også ville være med. Men de unge folk agtede ikke på Døden. Hvor kunne de det i sådant et øjeblik!

"Den aften skal vi to danse vor bryllupsdans om igen, min egen, velsignede hustru!" sagde skolemesteren. "Hvordan skal vi sige Vorherre tak for al den lykke, han giver os?"

Jublende tog han hende i sine arme, og hun smilede og rødmede, lykkelig som en brud. Det var en lyksalighed – men den stille vemod i Dødens ansigt så ned på den!

Dåbsdagen kom, og hele byen var med, men glæden var blevet borte. Ude på kirkegården sænkede de en kiste i jorden – der blev den unge skolemester begravet. Og Graver-Jens var ganske rigtigt kommet med. Aldrig før havde han været så sen med at få pudset og glattet en grav og foret den ud med det tætteste grønt – det var, som kunne han slet ikke slippe den igen. Med et ansigt så barsk og ubevægeligt, som ingen før havde set det, firede han nu på rebet, da kisten blev sænket. Men da den stod på gravens bund, bævede det pludselig over de gamle, rynkede træk, og det så ud, som Graver-Jens sank sammen og forsvandt, uden at nogen rigtig vidste, hvor han var blevet af.

For få uger siden havde han, som nu lå der nede, skrevet en sang om Døden, og byens fornuftige folk havde igen talt med

betænksomhed om, at det var underligt, så meget den kære skolemester dog havde med den Død at skaffe. Nu lød den vemodig over graven og bragte dem hans farvel:

"Mig følger tavs en engel,
Gør tit mig lidet glad!
Han bøjer liljens stængel
og røver rosens blad.
Og alle de små blommer,
Der blev mit øjes lyst,
Han plukker af min sommer
og sanker i sin høst!

Det stille mørke træder
som skyggen i hans spor,
Og hvad mit hjerte glæder,
Forsvinder bag dets flor,
Og når til sidst kun sukker
en ensom nattevind,
Så kommer han og lukker
mig selv bag mørket ind!

Men der skal dagen klares,
Jeg før i drømme så,
Og det skal åbenbares,
Som helst jeg grunded på:
Der tog Gud selv af ånden
mit hjertes ejendom,
Og mørket var kun hånden,
Gud lukkede derom!"

Det klang som skolemesterens egen stemme, der endnu engang talte mildt og forklarende til dem om Døden, og kirkeklokken faldt ind og ringede Amen dertil, mens jorden faldt på kisten. Men førend genlyden af klokkens klang endnu rigtig var blevet borte under kirkens hvælvinger, bar den unge enke midt i sorgen sin lille dreng til dåben. Sådan havde skolemesteren bedt om det, førend han døde, og sådan skulle det derfor ske, om det var aldrig så svært.

Der faldt tårer mer end smil ved den lille fyrs dåbsfærd, og mellem fadderne manglede der én. Men pladsen var ikke tom, skønt det så således ud, for Døden stod usynlig på den, og da ordet lød til de gode faddere, da var han vidne som de andre, og forpligtelsen blev lagt på ham som på de andre. Kun ét ord gjaldt de andre og ikke ham, og det var det, der lød: "om I er dér til stede!" for Døden er altid til stede, hvor han skal være, og han glemmer aldrig sine forpligtelser.

Men da aftenen nærmede sig, og både sorg og glæde ellers rundt omkring begyndte at stilne af, da var striden endnu hård i skolemesterens sovekammer, og der måtte Døden kæmpe den sidste og sværeste kamp for sin plads.

Den lille dreng havde været urolig og var faldet grædende i søvn, og det kunne vel også han have grund til. Men jo mildere hans gråd døde hen, jo tryggere søvnen sænkede sin fred over ham, desto stridere randt moders tårer, desto vildere bruste smerten op i hendes sjæl. Der sad hun ved sit sovende barns vugge og havde ikke en eneste mere til at græde med sig. Hvor var de bitre, de tanker, der steg op i hendes hjerte og fik hendes bryst til at bølge og hendes læber til at skælve! Da faldt hendes øjne på det gamle billede, og derfra stirrede Døden ned på

hende med det underlige, lattermilde træk over de nøgne, hvide kindben.

"Nej, nej!" råbte hun og strakte hænderne ud for sig i angst. "Du skal bort, du onde, grusomme død! Jeg kan ikke tåle at se dit ubarmhjertige ansigt mere."

Hun var steget op foran billedet og strakte hænderne skælvende ud for at gribe det, men Dødens dunkle øjne mødte hendes, og hun måtte se ind i hans hemmelighed, enten hun ville eller ikke. Det var en underlig magt, der lå deri. Hendes arm sank langsomt ned, og hun blev stående og så og så, mens tårerne fik luft og strømmede hende ned over kinderne. Og det var, som en stemme, hun kendte og elskede, kom og nynnede blidt og beroligende for hendes sjæl:

"Der tog Gud selv af ånden
mit hjertes ejendom,
Og mørket var kun hånden,
Gud lukkede derom!"

Så gik hun ned og foldede sine hænder og bad til Gud af sit fulde hjerte, og da kom det hende for, at nu havde Døden og hun fået noget fælles, så de aldrig mere rigtig kunne skilles ad igen. Hun satte sig på kanten af sin seng med vuggen foran sig, og der gik time efter time, og aftenen drog ind, og natten fulgte efter, og kampen med den bitre smerte blev kæmpet om og om igen, til hendes hoved træt sank mod puden, og hun sov ind som barnet ved hendes side.

"Nej, nej! Døden er ikke at spøge med!" sagde de fornuftige. "Én skal helst gå af vejen for ham og vende øjnene til siden, når han kommer, om han vil slippe derfra med livet. Det var en sølle handel med det barselgilde, men nu er enken da vel blevet så

klog, at hun tager ham væk, ellers skal I se, enden bliver endda, at han tager både hende og drengen med!"

Men da det kom til stykket, viste skolemesterens enke sig lige så ufornuftig som han og lod ikke til i tide at ville sikre sig mod Døden. Tvært imod så det ud, som han nu just for alvor havde sejret og holdt sin plads, det vil sige, sin plads i familien, for familien skulle jo flytte, og så flyttede han naturligvis med. Egentlig var det ham, der sørgede for den nye lejlighed – én måtte jo tage sig af det, for den unge enke selv sad som lammet i sin sorg og kunne længe ikke tåle at se ind i fremtiden. Den skar hende i de forgrædte øjne.

Heller ikke Graver-Jens var rigtig til at blive klog på. Siden han var sunket sammen og blevet borte ved skolemesterens grav, lod det næsten, som den rigtige gamle Graver-Jens havde lidt ondt ved at komme igen. Den gamle mine, streng og ubønhørlig som Døden selv, var forsvundet. Der var kommet uro i den, og byens folk syntes, han så ikke ud til at være slet så opsat på at begrave dem allesammen, som han før havde været. Men allermest forbavsede han dem ved at krybe ud af sit hul og give sig til at rumstere i sit hus, som i så mange år havde stået øde og tomt. Han tumlede derinde, som om han skulle vende op og ned på det, han lukkede gammel muggenhed ud og nyt solskin ind, og han stønnede ved det, så man kunne høre ham langt ud i landsbyen, og den var nærved at gå ud af sit gode skind af nysgerrighed. Men hver gang han kom ud igen, lukkede han af som for en hemmelig skat og satte et ansigt op, som om der var lukket af for ham selv med. Der var ikke noget at få ud hverken af huset eller ham.

Men tiden gik, en ny skolemester blev kaldet, og dagen, da enken skulle flytte ud, og han ind, kom nærmere og nærmere. Engang imellem faldt tanken derom som et tryk på hendes sind, men ellers blev hun siddende i uvirksom sorg, og folk begyndte at undre sig over, hvor i al verden hun vel skulle blive af, når tiden kom.

Så bankede det en dag på enkens dør, og det var Graver-Jens, der kom. Han var gået den kendte vej gennem dagligstuen til sovekammerdøren, og nu stod han derinde og famlede lidt på sin hue.

"Guds fred i stuen!" sagde han.

"Tak for det!" fik han igen.

En stund blev han igen stående og famlede på huen, men så tog han sig sammen og sagde:

"Han var en venskabelig mand!"

Den unge enke svarede ikke, men bøjede sit ansigt ned over vuggen, og Graver-Jens så på hende med en bekymret mine, der blev mere og mere usikker. Men idet han skottede op til det gamle billede og fik øje på Døden, var det, som om han pludselig havde fået en tanke fra ham, og udbrød:

"Ja, det var det skilderi! Dersom madammen kunne have lyst til at skille sig ved det –"

Længer kom han ikke, for enken så op med tårer i øjnene og sagde næsten heftig:

"Om jeg manglede brød til mit barn, kunne jeg ikke sælge det!"

"Nej, å nej!" svarede Graver-Jens hastigt. "Det er da rimelig. Han gjorde grov meget ud af det skilderi. Ja, så siger jeg farvel og så mange tak!"

Dermed forsvandt han i en fart, men de, som så ham trippe hen ad gaden, måtte med forundring blive stående og se efter ham, for de syntes, at han var kommet helt ud af sine gamle, sikre folder og så næsten betuttet ud.

Men næste dag bankede det igen på sovekammerdøren, og det var igen Graver-Jens, der kom. Ingen svarede, og så tænkte han, som sandt var, at når han gik indenfor, så fik han bedst at vide, om der var nogen eller ikke. Men da han kom ind, så var der kun en lille dreng, som lå i en vugge og vendte et par store, svømmende blå øjne op imod ham. Graver-Jens blev stående og stirrede noget usikker på drengen, og drengen stirrede på Graver-Jens, og Døden stirrede igen på dem begge to, som om han var lidt spændt på, hvad der ville komme ud af det. Men pludselig fik Graver-Jens en lykkelig tanke. Han stak sin pegefinger frem og begyndte med en alvorlig og adstadig mine at svinge den rundt foran drengens ansigt. Først så den lille fyr forbavset ud, så begyndte der at pippe et smil frem, og til sidst lo han over hele sit runde lille ansigt. Graver-Jens fik en forfløjen lyst til at le med, men hans ansigt havde glemt, hvordan det skulle bære sig ad med det. Det fortrak sig i de mærkeligste folder, og jo mere det fortrak sig, desto ivrigere lo den lille person i vuggen, indtil det blev en hel væddestrid imellem dem.

"Han griner af mig, madam!" forklarede Graver-Jens, halvt tilfreds, og halvt undselig, da han pludselig opdagede moder, som var kommet stille ind og stod og så forundret på dem.

"Det er mærkelig, at der kan ligge sådan en forstand i sådan en bitte én!" føjede han til med et udtryk af beundring. Heri var moder enig med ham, og det gav ham mod til at blive ved. "Og

sådan én," sagde han og rystede på hovedet, "skal også ud i verden, og der er hverken lagt vej eller sti for ham. Det er sølle at tænke på!"

Moder lagde et bekymret ansigt ned på puden ved siden af sin lille dreng, og med en fart, som om han var bange for ikke at få det sagt, hvis han ikke skyndte sig, brast det ud af Graver-Jens:

"Hvis en stue eller to kunne gøre det – og hvis madammen tykkes – ja, så er der færdig ovre hos mig!"

Det bekymrede ansigt vendte sig opad og så forundret på ham.

"Jeg er kun en simpel, gammel mand, og der er ingen, der har ret meget godt at sige om mig. Men madammen behøver ikke at være bange for, at jeg skal være til ulejlighed – jeg er vant til at holde mig for mig selv!"

Således blev Graver-Jens' dirrende stemme ved, og moders ansigt glemte sin bekymring for at se mere og mere forundret på ham, for han stod foran hende som en ydmyg gammel mand, der trængte til hendes godhed og bad inderligt om den. Der var noget deri, som rørte hendes hjerte, mens hun stod og hørte på ham.

"Han var en venskabelig mand, og det – nej, det kan jeg aldrig glemme. Og jeg skal forvare hans grav, så madammen kan have fornøjelse af at gå og se på den, og denne her lille knægt og jeg, vi kan nu så godt forstå hinanden, og så er der det skilderi – ja, der har ikke været noget menneskes fod i de stuer i mange, mange år, men hvis madammen nu kunne få sind til at flytte ind i dem, se så – ja – det var det!"

Graver-Jens standsede og så bønligt på hende, og så lagde hun sin hånd i den gamle mands.

"Det skal madammen ikke komme til at fortryde!" sagde han, og så var han borte.

Men skolemesterens enke blev siddende med hænderne foldede over vuggen. Hendes øjne vendte sig op mod Døden, og hun kom til at græde så underlig blidt og husvalende, for hun syntes, at der var i hans blik noget mildt og godt, som hun længe ikke havde mødt. Det kunne der også sagtens være, for gudfar Død havde gjort sine sager godt og kunne stå deroppe med bevidstheden om, at han havde ordnet det hele med en lykkelig hånd og sørget for, at de alle tre kunne blive sammen. Nu kunne han i fred og ro give sig til at tænke over en faddergave til sin lille gudsøn, og det var godt. Han havde jo før haft en gudsøn og givet faddergave, som vi alle sammen har hørt om, men det var han kommet galt fra, og den havde ikke bragt lykke. Det måtte ikke ske igen, dertil holdt han for meget af den lille dreng, der lå med de runde kinder og sov så sødt og ubekymret under hans store, vågende øjne. Derfor skulle der betænksomhed til faddergaven.

2. Tippes hemmelighed

Hvem Tippe var? Naturligvis den lille dreng! Rigtig nok hed han jo egentlig Theodor, men aldrig så snart blev han stor nok til selv at have en stemme med, før han kaldte sig Tippe, og det navn lå meget lettere på tungen og faldt meget bedre i ørene end Theodor. Tippe blev han kaldt, og Tippe fik også sin hemmelighed, men ikke lige straks.

I Graver-Jens' stuer fortsatte han ufortrødent, hvad han havde begyndt i skolen, og hverken sorg eller savn kunne standse ham i hans virksomhed. Kosten var den samme, den fik han ved moders bryst, og der hvilte han trygt som før. Han sov mere, end han var vågen, og sov sig rødere og rundere, længere og tykkere for hver dag, der gik, indtil han kom så vidt, at han var vågen mere, end han sov, og kunne begynde at spise alting, somme tider endogså det, som han helst ikke skulle have spist. Han lod sig bære fra vuggen til moders skød, og fra moders skød til vuggen, indtil han en dag syntes, at nu kendte han vejen så godt, at han kunne have lyst til at kravle den engang til forandring. Og da han først havde fået smag på det, så blev han ved at krybe, til han kunne gå. Hver dag kom Graver-Jens ind for at se til ham, stillede sig foran ham og drejede højtideligt pegefingeren rundt foran hans øjne. Og når Tippe havde været så nådig at sætte et smil op til det, så trippede Graver-Jens fornøjet bort igen. Det var fingersproget, de to havde imellem sig, og det var til fornøjelse og underholdning for dem begge to, så længe til Tippe en dag lukkede munden op og fik lyst til at prøve et andet sprog. Deri fandt han så stort behag, at det

varede ikke længe, førend hans lille mund gik fra morgen til aften og var ikke til at få lukket på ham igen.

Det kom alt sammen så ganske af sig selv og var til stille trøst og glæde for moder og til en stadig beundring for Graver-Jens. Alle mennesker så mildt til Tippe, når de mødte ham, og klappede ham på de små runde kinder, og Tippe så mildt til alle mennesker igen og holdt af dem. Små personer, der lignede ham selv, kom vraltende hen imod ham, og når de havde set lidt på hinanden med tankefulde ansigter og fingrene i munden, så var der gjort bekendtskab, og de kunne mødes som venner. Sådan gled det ud som i en venlig forårsmorgen, hvor solen vil til at stå op, og fuglene lave sig til at synge, og Tippe havde en stille fornemmelse af, at det var både en køn og god verden, han var i færd med at drage ind i, en verden, som det var værd at leve i.

Måske var det af den grund, at han ikke rigtig kunne gøre sig fortrolig med gudfar Død. Og dog holdt Døden sig nær og puslede omkring ham både tidlig og sildig, både inde og ude. Ham var det, der gjorde alle menneskers ansigter dobbelt milde, når de mødte Tippe og tænkte på skolemesteren, der var død, og ham var det, der jævnede vejen for den faderløse lille fyr tit og mange gange, når ingen tænkte på det. Og der var som en fortryllelse i magten, han øvede over Tippe, men han kunne ikke rigtig få ham til at holde af sig.

Som en lille bitte person lå Tippe i vuggen og stirrede med sine runde øjne op på Døden, indtil hans ansigt begyndte at fortrække sig, og han lidt efter lidt kom til at græde bitterligt. Men undvære ham kunne han heller ikke. Havde moder stillet vuggen, så han ikke kunne se billedet, så lå Tippe og drejede og

drejede sit hoved og havde hverken rist eller ro, førend vuggen var vendt igen, og han kunne ligge og se på Døden med voksende øjne og få trækninger i ansigtet og komme til at græde.

Og tiden gik, og Tippe blev en stor dreng, der var vokset fra vuggen. Så begyndte han ved moders hånd at trippe op på kirkegården, hvor gudfar Død boede, og fader lå i skjul under blomsterne. Moder satte sig på faders grav, og Tippe på moders skød, og hun fortalte om fader, til Tippe kendte og elskede ham og vidste, som om han så det for sine klare, små øjne, hvor han var god og kærlig, trofast og elskelig. Og når hun tav, så blev de siddende ganske stille, så længe, længe, til moders tårer begyndte at dryppe ned på Tippes hoved og kalde på hans med. Og dog var der ikke noget, som Tippe hellere ville, end følge med moder op på kirkegården og besøge Døden og fader.

Hver aften, mens Graver-Jens var oppe i tårnet, og klokken ringede:

Ding dang!
        Dagen er omme!
Ding dang!
        Døden vil komme!

– for sådan havde Graver-Jens lært den at ringe – så var det Tippes lyst at sidde med benene dinglende ned fra en grav og se mørket komme og utydelige skikkelser lege skjul mellem gravene og få hans hjerte til at, slå – dik-dik-dik – to gange så hurtigt som ellers. Der var, midt i hans hjertes banken, et eventyr deri, som hørte med til Tippes rigdom, og som han ikke for alt godt ville have undværet. Og når de på vejen hjemad mødte andre småpersoner, så følte han med taknemmelig

tilfredshed, at han havde meget forud, for de turde hverken komme mørket eller Døden eller Graver-Jens nær, men løb hellere for dem alt, hvad de kunne, og havde mest lyst til at lukke deres øjne i, når de mødte dem.

"Og det er ret!" sagde de fornuftige. "Døden er ikke noget at gå og se sig tummelumsk i hovedet på for voksne folk, mindre for børn!"

"Han bliver sin fader op ad dage!" sagde de om Tippe og så på ham med betænksomhed. "Det er en køn bitte knægt, men Døden og han har for meget sammen. Pas kun på, det går ikke, og førend enden er der, så ligger han der. Nu har vi sagt det!"

Foreløbig så det nu imidlertid ud til, at der var liv i fyren og mod på at bruge det med. Men ellers var der noget i talen, at han blev sin fader op ad dage, og skolemesteren stak i ham, fra han lå i sin vugge. Det fik Graver-Jens at fornemme. Så gammel han var, måtte han i skole igen og begynde forfra som en pog, og Tippe følte sig aldrig et øjeblik usikker i sin stilling som hans lærer. Om det så var det gamle navn, der nu i så mange år havde lydt gennem landsbyen med en barsk klang af respekt i sig, så forstod Tippe at slibe skarpheden af det og danne det kønt og hyggeligt til. Ret stor var han ikke, førend han tog sig på at døbe Graver-Jens om og kalde ham Gamle-Jens, og det navn rev ikke i halsen, men trillede så let hen over tungen, at det varede ikke længe, førend han hed Gamle-Jens for hele byen.

Stakkels Gamle-Jens! Det var mange år, siden han havde gået i skole, og ingen havde i al den tid taget sig af hans opdragelse, så det var rigtig nok på tiden, at Tippe nu kom og gjorde det. Meget havde Gamle-Jens glemt af, hvad han engang havde kunnet, gammel og grå var han blevet i mange unoder, og det

var slet ikke så let at oprette, hvad der sådan var forsømt. Men Tippe var, som sagt, en født skolemester, bestemt i sine fordringer, sikker og udholdende i at sætte dem igennem, og dog med et mærkeligt greb på at gøre det alt sammen på en elskværdig og vindende måde. Og Gamle-Jens fortjente den ros, at han gik i skolen med en god vilje. Det hjalp alt sammen over vanskelighederne og gjorde det sværeste fornøjeligt, så det gik som en leg.

Allerførst skulle han lære at sætte et indtagende ansigt op og se sød ud. Det kneb, for det havde han aldeles ikke nogen øvelse i. Hvor skulle en gammel rynket karl, der ikke havde synderlig andet med folk at bestille end at begrave dem, kunne tænke, at han nogensinde skulle få brug for indtagende ansigter og søde miner? Men aldrig så snart var han kommet i lav med Tippe, førend han fik brug for dem alligevel.

En uforlignelig opfindelse var det med den pegefinger, og Gamle-Jens havde grund til at være stolt af den og sætte sin lid til den. Men som alle menneskelige opfindelser havde den sine grænser, og den slog ikke ganske til i alle tilfælde. Somme tider kunne han stå og dreje og dreje fingeren, uden at så meget som skyggen af et smil var at opdage på det lille runde ansigt. Så havde knægten besluttet, at nu skulle Gamle-Jens gøre sig lækker for ham, og Gamle-Jens havde det nu engang sådan, at han ikke kunne bringe det over sit hjerte at gå, førend Tippe havde grint af ham. Det forstod han at benytte sig af, den lille strik, og her hjalp ingen kære moder! Gamle-Jens måtte gøre gode miner til slet spil, enten han kunne eller ikke – om han ville, var der slet ingen, der spurgte. O, hvor strittede de imod, disse gamle, rynkede træk, der havde vokset sig skarpe og var

stivnede i mange års stridbarhed! De fortrak sig i så mange underlige former og vred sig i så mange snurrige folder, som han ville have, men elskværdige og indtagende ville de ikke blive, hvad han så gjorde. Men Tippe lå i sin vugge og så med store øjne op på ham, så alvorlig og bestemt, som om han ville sige:

"Se sød ud, Gamle-Jens! Der hjælper ingen snak – du må se sød ud!"

Og Gamle-Jens tog fat igen og smækkede med sin tunge og arbejdede med sit stakkels ansigt og sparede ingen anstrengelse for at blive behagelig. Men når han til sidst var lige ved at opgive sig selv og sit ansigt i fortvivlelse, så gled der pludselig et smil som et yndigt lille glimt af solskin hen over Tippes bløde barneansigt, og et par buttede arme rakte indbydende op efter Gamle-Jens' anstrengte hoved. Hurtigt og undseligt fulgte det indbydelsen, og så forsvandt Gamle-Jens med et ansigt, der ikke rigtig vidste, om det skulle se flovt eller triumferende ud. Han forstod så godt, den lille skolemester, at man ikke blot skal være streng i sine fordringer, men også belønne og opmuntre, når tid er. Følgen af disse forstandige grundsætninger i undervisningen var, at Gamle-Jens fuldkomnere og fuldkomnere lærte at sætte et indtagende ansigt op og se sød ud, og hver gang blev der et lille skær af det tilbage over ham.

En af de dyder og fuldkommenheder, hvori han allermest stod tilbage, var dog måske selskabeligheden. I mange år havde han jo sat sin stolthed i at passe sig selv og ikke have noget at sige nogen tak for, om det så kun var et venligt tilbud. Skolemesterens enke ville så gerne byde ham sin smule

gæstfrihed, som den var, og havde så tit prøvet på det, men Gamle-Jens var ubøjelig i sine grundsætninger. Han gjorde Tippe sin daglige opvartning, for det havde han nu engang fået sig selv til at tro, var hans pligt, men for resten var han ikke til at bevæge til nogen anden selskabelighed, og at få ham til at smage så meget som en eneste bid derinde var ligefrem ikke til at tænke på – stædig var han som en ulykke.

Tippe så på alt dette med sit smilende ansigt, og der var ligesom noget lunt i det – han tænkte nok sit derved. Og hvad det var, kom frem en dag, da han skulle sidde på moders skød og nyde en skål vælling. Han var den gang netop kommet så vidt, at han havde begyndt at kravle og tilbragte sin dag nok så meget ovenfor som i vuggen, og Gamle-Jens havde været i besøg hos ham og var i færd med at gå igen. Men det blev der ikke noget af med, for lige med et satte Tippe sig i hovedet og tilkendegav det tydeligt nok på sit eget sprog, at han ikke måtte gå. Ja, hvad mere var, Tippe vægrede sig aldeles bestemt ved at nyde en eneste skefuld, førend Gamle-Jens satte sig hos ham og førte skeen. Nå, sin vælling skulle Tippe naturligvis have, og når han ikke på anden måde ville, så var der ikke andet for, end at Gamle-Jens satte sig og gav ham den. Det gjorde han da med stor omhu og alvor, og kunne der måske – for han havde jo ingen øvelse – være et og andet mangelfuldt ved hans fremgangsmåde ellers, så søgte han til gengæld ærligt at støtte sagen og vejlede Tippe ved at gabe lige så højt som han, hver gang han førte en skefuld til hans mund. Om det nu var det, der gav Tippe ideen, eller han havde haft det bag øret lige fra begyndelsen, kan der strides meget om, men nok er det, at just som Gamle-Jens med sindigt alvor førte en ske fuld af vælling

hen imod ham, knyttede Tippe pludselig sin buttede lille hånd fast omkring skaftet, gav skeen en rask drejning og førte den med udmærket behændighed lige ind i Gamle-Jens' velvilligt åbnede mund. Den kom med en fart og en sikkerhed som en udskudt kugle, og der sad Gamle-Jens aldeles uformodet i en klemme. På den ene side havde han sine grundsætninger, og de var faste nok, men på den anden side sad han med en skefuld vælling i munden, og den var ikke til at holde på. Den var nede, førend han vidste det, og så kunne grundsætningerne sidde fast, så længe de ville, der var dog ingen, som brød sig om dem mere. Tippe lo så fornøjet, at Gamle-Jens var nødt til at le med, og fra det øjeblik fordelte Tippe med streng upartiskhed skefuldene imellem dem – den ene tog han selv uden indvending, og den anden kørte han lige så sikkert ind i munden på Gamle-Jens.

På den måde spiste de første gang til middag sammen, og Gamle-Jens havde fået sin første time i selskabelighed. Den havde været til nydelse og fornøjelse både for ham og Tippe, og det gjorde fortsættelsen lettere. Tippe var ikke den, der lod en god begyndelse gå tabt, og moder kom ham til hjælp med en så stille, uimodståelig kraft, at Gamle-Jens' modstand for hver ny time, han fik, blev svagere og svagere, og et vist hyggeligt præg af selskabelighed bredte sig tydeligere og tydeligere ud over ham. Den tid kom, da det hørte til dagens orden, at det gamle barn og den unge skolemester nød deres måltider i forening.

Så var der renligheden! Den hører også til de ting, som klæder et velopdragent menneske, men med skam at tale om, var Gamle-Jens heller ikke i den så stærk, som han kunne have været. Der havde han ligget og rodet i sit hul, år efter år, uden at

nogen havde så meget som stukket næsen indenfor. Ingen havde set ham efter i sømmene, ingen havde han haft at undse sig for, ikke et øje, og det frister til ikke at tage det så nøje med den slags ting. Der havde samlet sig en lille bunke her, og han havde ladet den blive liggende, og en lille bunke der, og den havde han også ladet blive liggende, indtil han sad der med en følelse af, at det skulle sådan være, og han var blevet stikkende i det. Kort sagt, Gamle-Jens' opdragelse var forsømt også på det punkt.

Det havde skolemesterens enke også følt. Hun var flyttet ind i de stuer, der i så mange år havde ligget som begravede, og havde fået dem til at skinne af renhed. Og det fornøjede åbenbart Gamle-Jens. Han gik aldrig derind uden først at tørre sine strømpefødder af, og det var sikkert af agtelse for renligheden, at han altid gik på tåspidserne gennem stuerne. Men der er grænser for alting, og ved det første mistænkelige greb, moders fingre gjorde efter hans eget lille hul, rejste Gamle-Jens sig i sin stædighed og stillede sig på post som en løve for sin hule. Der var ikke til at tænke på at komme ind, og madammen måtte kønt blive udenfor både med skruppe og kost – lime [Note 1)] hed det ellers i den by.

Men tiden gik, og Tippe blev færdig med at kravle, og så rejste han sig op på gulvet og begyndte at vralte rundt, snart efter moder og snart efter Gamle-Jens. "Bæ!" sagde moder til Tippe, når han havde fået en plet på sig, for han skulle lære at være proper. Det hørte han på, så længe til han kunne det, og så var han proper og kunne begynde at lære det fra sig. "Bæ!" sagde Tippe lige med ét til Gamle-Jens, de sad med hinanden udenfor gangdøren. Gamle Jens fo'r ordentlig sammen af

forskrækkelse, for sådant noget havde han ikke ventet fra den kant, men Tippe rystede misfornøjet på hovedet og pegede bebrejdende på hans ene bukseben, der ikke var, som det burde være. Skamfuld skyndte Gamle-Jens sig at dække det med frakkeskødet, men uden at formildes pegede Tippe også på det og sagde: "Bæ!" Gamle-Jens så ned og kunne ikke nægte, at det måske heller ikke her var uden grund, og i sin befippelse lagde han et par barkede hænder oven på frakkeskødet for at dække det. "Bæ!" sagde Tippe tredje gang, pegede på hænderne og satte igen et misfornøjet ansigt op. Der var ikke mere at dække med, og Gamle-Jens havde ikke andet at gøre end at trække sig tilbage og søge tilflugt i sin hule. Det var at håbe, at når de mødtes næste gang, kunne Tippe imens have glemt sine skolemesternykker.

Men intet var helligt for den krabat. Ikke to minutter havde Gamle-Jens været der, førend han hørte en pusten. Der nærmede sig en lyd af vraltende trin, døren gled sagtelig op, et lyslokket lille hoved tittede ind, og et øjeblik efter var den buttede person, der hørte til, ivrigt i færd med at klavre over dørtærsklen. Og endelig stod Tippe derinde, pegede majestætisk på gulvet og på bordet, på sengen og på alt, hvad der kunne peges på, og sagde "Bæ!" med en sådan kraft og udholdenhed, at det tog den sidste gnist af mod fra Gamle-Jens. Han satte sig ned og lagde sin hue på sine knæ med en fortabt mine. I samme øjeblik havde Tippe snappet huen og begyndte med en umådelig iver at skruppe løs på gulvet med den, vel vidende, at et godt eksempel ofte er den kraftigste undervisning. Og snart viste det sig, at han også denne gang havde vidst at vælge det lykkeligste middel til at få sagen sat i

gang. Gamle-Jens sad kun et øjeblik og så på ham i forbavselse, og så var han med. Smittet af Tippes iver fo'r han op og udbrød:

"Nej, nej, bitte Tippe! Det bliver ikke til nogen ting. Her vil en lime til! Nu skal jeg rå være der!"

Og det varede heller ikke svar længe, førend han var der med limen, hvor han så havde fået den fra, og så gik det løs. Tippe skruppede foran med huen, og Gamle-Jens bagefter med limen det bedste, han havde lært, for han ville ikke være den ringeste. Som en rigtig skolemester tog Tippe tingen med dyb alvor, men hele Gamle-Jens' ansigt var et eneste smil af fornøjelse, for han syntes vistnok selv, at han just gjorde sine sager så udmærket godt. Men den tro kom han snart ud af, for der er høj over høj, og det betænkte han ikke. Hverken han eller Tippe mærkede i deres iver, at moder også kom og tittede ind ad døren, for hun ledte efter Tippe, som hun havde savnet. Man skulle have troet, at hendes gode, husmoderlige hjerte ikke kunne have haft rum for andet end glæde over at træffe sin unge søn og hans gamle lærling fuldt optaget af en smuk og nyttig virksomhed. Men der må have været noget smittende ved deres iver, for hun havde ikke set på dem ret mange sekunder, før hun i en lidt bebrejdende tone brød ud:

"Hvad skal det blive til med den tørre lime? Lad os få en spand vand!"

Og ordene var knap kommet rigtigt over hendes læber, førend hun var midt i virksomheden og havde limen i hånden, mens Gamle-Jens stod helt betuttet og så på, hvor flinkt hendes øvede hænder kunne gøre lyst med den. Det var nemlig uden for hans beregning, at moder skulle være med i det, men hun havde hverken tid til beregninger eller betænkeligheder.

"Lad os få en spand vand!" sagde hun.

"Band vand!" gentog Tippe, standsede og så op på Gamle-Jens med en myndighed, der gjorde det af med ham. Uden indvending gik han sagtmodig ud og kom tilbage med en spand vand og et flovt ansigt. Spanden leverede han af, men med det flove ansigt satte han sig ned og så til, mens vandet skyllede sejrende ud over gulvet, og limen skræmmede op alt det gamle støv, der år efter år havde lagt sig til at sove i sprækker og revner. Gamle-Jens var blevet overrumplet, og det var at se på ham. Men i det samme blev et par små hænder lagt på hans knæ. Det var Tippe, der forstod, at man ikke må forlange for meget på én gang, og derfor fordrede at blive løftet op på hans skød. Det blev han, og der fik han travlt med at sætte den gamle hue på det gamle hoved og klappe den fast med et par dunk til tegn på, at nu var renlighedsøvelsen forbi for den gang. Da klarede det op i Gamle-Jens' ansigt, og det så ud, som et lille skær også af renligheden lagde sig venligt hen over ham, mens det lysnede omkring ham i hans mørke gamle hul.

Og der blev mange både nyttige og fornøjelige kundskaber at opfriske og indøve, da Tippe kom så vidt, at han dagligt kunne trippe med op på kirkegården. Gamle-Jens fik lært, hvor meget lettere og behageligere vejen gik, når man var en hest, end når man kun var en gammel stivbenet klokker, især når man havde en kusk som Tippe til at køre med sig. Han prøvede, hvad fordel der kunne være ved at skyde genvej over gadekæret i vinterens dage og balancere med udstrakte arme hen over den glatte flade eller, hvad der egentlig var lettere, skride ud med benene og feje på alle fire hen over isen. Han opdagede, at en kirkegård nærmest er skabt til at lege skjul på. Den er ikke blot skikket til

at lade folk forsvinde i, det havde han jo vidst så længe, men også til, når tid er, at lade dem komme frem igen, nok så indtagende og smilende som før, og det havde han ikke rigtig tænkt over før. Heller aldrig havde han troet, at der kunne være så godt og rart nede på bunden af en dunkel grav, som han nu mærkede, når han havde gravet sig dybt ned i den, og Tippe pludselig stak sit lille ansigt frem over kanten og råbte derned, halvt ængstelig og halvt lokkende: "Sig tittit, gamle Jens!"

"Tittit!" skyndte Gamle-Jens sig at svare, og så op med et ansigt så mildt, som om det havde tilhørt forklarelsens engel selv.

Det var alt sammen kundskaber, som han havde haft og gjort brug af for mange, mange år siden, men som han rent havde glemt i al den tid, hans opdragelse var gået i stå. Nu måtte han med besvær tilegne sig dem igen, men det fortrød ham ikke, for det var, som de med dobbelt friskhed steg op af den lange hvile. Der var en stråle deri af forår og solskin, og den gik med sin smeltende magt hen over hans stivnede træk og fik lidt af den ungdom, der var visnet for tidligt, til at blomstre i dem igen.

Således gik Gamle-Jens' opdragelse og undervisning sin stille, regelmæssige gang og bar, som den burde, sin frugt, uden at han selv rigtig vidste det. Men i byen gik der tale om den stive, gamle krabat, som ingen af dem havde kunnet få bugt med, og som nu en bitte stump dreng kunne vikle om en finger. De kunne ikke få det i hovedet.

"Der er noget tøjeri ved det!" sagde de. "Han bliver ikke gammel, sølle knægt, det er derfor, han har magten ved sig. Moderen har da allerede forsét sig på Døden, hun er ligere en død end en levende!"

Men dagene gik, hvordan talen end lød, og for hver dag blev Tippe ældre, – sådan havde nu han det! Større og forstandigere blev han også, for det følger jo gerne af sig selv, og på den måde var han til sidst blevet fem år gammel og havde fået en hel del forstand på livet og en del på døden med. For i al den tid var der ikke gået en dag, uden at gudfar Død havde dvælet på hans veje, ikke en aften, uden at de store, ubegribelige øjne havde set så stille ned på ham, og uden at Tippe hemmeligt havde bævet under deres blik og dog ikke kunnet rive sig løs fra dem. Men hvor megen forstand han end havde fået på det, så var der dog en hel del mere tilbage, som han ikke havde kunnet blive klog på, og som han kunne have lyst til at få at vide.

Så kravlede han en halvdunkel sommeraften, da han var kommet tilbage fra kirkegården, op på moders skød, lagde sit hoved mod hendes bryst og sad længe tankefuld og tavs.

"Moder!" sagde han til sidst. "Hvorfor lukker menneskene deres øjne på billedet?"

"Fordi de er døde, mit barn!" svarede moder.

"Nå!" svarede Tippe, og så tav han lidt igen, for det svar måtte han først tænke over. Da han havde gjort det, blev han ved: "Moder, skal man altid lukke sine øjne, når man dør? Har fader også lukket sine?"

"Ja, min lille dreng!" svarede moder ganske sagte, og han syntes, det var, som hun trykkede ham tættere ind til sig, men det havde han ikke tid til at tænke nøjere over.

"Moder!" spurgte han igen. "Hvorfor lukker menneskene deres øjne, når de dør? Er det, fordi Døden er en styg mand, og menneskene er bange for at se på ham?"

"Døden er kun styg, når man er bange for ham og ikke rigtig tør se på ham!" sagde moder. Men Tippe syntes, hun havde lidt svært ved at få ordene frem. "Dersom man tør se ham lige ind i øjnene alle vegne, hvor man møder ham, så får man at vide, at han gemmer en dejlig hemmelighed, og så kommer man til at holde af ham. Når du bliver stor, skal du få Dødens hemmelighed at vide."

Det kunne nu være meget godt, for det er altid rart at have noget til gode, men det kan vare længe, førend man bliver stor, tænkte Tippe, og han holdt ikke af at vente.

"Ja, men hvorfor lukker menneskene da altid deres øjne, når de dør, hvis det ikke er, fordi Døden er styg?" spurgte han lidt utålmodig.

"Det skal jeg sige dig, Tippe," svarede moder. "Når Gud synes, at et menneske har levet længe nok på Jorden, så kommer Døden og bærer det op til al Himlens herlighed. Men i den er der et lys, som er hundrede gange stærkere end solen, og det lys kan hverken dine eller mine eller noget levende menneskes øjne tåle at se ind i. Derfor er menneskene nødt til at lukke deres øjne. Men når Døden har båret dem ind i Himlen, så kysser Gud begge deres øjne, og når de åbner dem igen, så kan de tåle at se ind i al Himlens herlighed, ja, ind i Guds eget hellige ansigt, og Døden står foran dem som en dejlig Guds engel. Kan du forstå det, Tippe?"

"Det er kønt! Ikke moder?" spurgte Tippe og foldede tankefuld sine hænder. "Kan fader se al Himlens herlighed? Også nu, når det er mørkt og bliver nat?"

"Det kan han!" svarede moder, og denne gang havde hun ikke svært ved at få ordene frem. De kom sikkert og klart. Men Tippe

sad længe ganske stille og i dybe tanker, og da han var færdig med det, lød det lige så sikkert og klart fra ham:

"Moder! Døden er alligevel en styg mand, og jeg er bange for ham. Han må helst lade være at bære mig op til al Himlens herlighed!"

Efter sådan at være kommet på det rene med sig selv om det spørgsmål, så Tippe i vejret. I det samme skinnede månen lige ind på moders ansigt, og Tippe så, at hun græd, og han syntes, at hendes øjne skinnede og lå så dybt inde, og hendes kinder var så skarpe, men på hver af dem brændte der et blus. Og Tippe lagde igen sit hoved mod hendes bryst og syntes, han fik lyst til at græde med. Men moder bøjede sig hurtigt ned over ham, kyssede ham og sagde, at det var høj tid for dem at gå i seng, og det gav andet at tage vare på end at græde.

Først skulle man naturligvis klæde sig af og lægge sine klæder sammen som en ordentlig lille dreng, så skulle man folde sine hænder og bede sin aftenbøn, og til sidst skulle man lægge begge sine hænder om moders hals og sige: "God nat, min søde moder!" og moder skulle svare: "God nat, moders dreng! Sov i Guds navn!"

Det hørte sig alt sammen sådan til, og det blev også gjort, men i aften havde Tippe alligevel svært ved at komme til at sove i Guds navn. For han kunne ikke lade være at tænke, og det løb rundt i hans hoved, at Døden var en styg mand, og han var bange for ham, og nu stod han der oppe på væggen og så ned på ham med sine store, sorte øjne. Det var slet ikke rart at vide for en lille dreng som Tippe. Men allerbedst, som han sådan lå og tænkte, fik han en stor tanke. Den kom dumpende ned til ham

fra oven, som om gudfar Død selv havde formet den og slynget den ned over ham.

"Mig skal Døden ikke få!" tænkte han. "For jeg vil ikke lukke mine øjne, når han kommer, og når jeg ikke lukker mine øjne, så kan Døden ikke få mig, for det kan han ikke!"

Det blev så roligt inden i ham, og alle de travle tanker gik sødt til hvile i Tippes sind, da han havde fået denne tanke og fattet sin beslutning. Han havde fundet livets hemmelighed, der bevarer mod Døden.

"Men hvis én nu er søvnig, når Døden kommer", faldt det ham ind, "mon én så også kan holde sine øjne rigtig åbne?"

Det gjorde ham igen lidt urolig, men så spærrede han sine øjne så højt op, som han kunne, og mærkede med stille tilfredshed, at han kunne mageligt holde dem åbne.

"Mageligt – mageligt – mageligt!" lå han og hviskede for sig selv, men for hver gang blev det utydeligere og utydeligere, og førend han sidste gang var blevet rigtigt færdig, var han allerede langt, langt borte. Og der kom det ham for, at Døden var blevet en dejlig engel, der så ned på ham med milde, velsignede øjne, og han var slet ikke mere bange for ham.

Da Tippe næste morgen havde fået sine øjne helt op igen, huskede han straks på sin store hemmelighed og havde nok lyst til at betro moder den. Men idet hun bøjede sig ned over ham for at sige godmorgen, kom han pludselig til at tænke på, at hun havde grædt, da månen skinnede ind på hendes ansigt: han syntes igen, at hendes kinder så skarpe ud, og øjnene lå dybt inde, og så var der noget inden i lille Tippe, der lukkede hans mund og gjorde ham det umuligt at fortælle moder om sin hemmelighed.

Men Gamle-Jens? Han var just en mand til at snakke fornuftigt med om Døden, og ham tog Tippe ved hånden og fulgte med ham op ad kirkegården til, ganske stemt til fortrolighed. Men hvordan det nu kunne være, så blev hemmeligheden siddende i halsen på ham og var ikke til at få frem. Og ude på gaden holdt sommeren fest – det var en slags afskedsfest, for det hældede mod slutningen af dens herredømme, og afskedsfester kan have en vidunderlig mildhed i sig. Solen lo, og himlen smilede over hele sit klare ansigt, fuglene sang, og børnene legede ved gadekæret, og hvem kunne så blive ved at være fortrolig. De råbte hurra så højt og så lystigt, at Tippe blev nødt til at lade Gamle-Jens gå alene op på kirkegården og selv blive hos børnene så længe, og der fik han andet at vide end hemmeligheder. Han var lidt tankefuld, og der var kommet en stille længsel over ham, da Gamle-Jens til sidst vendte tilbage, og de gik hjemad sammen.

"Alle skolebørnene skal i skoven!" begyndte han, da de havde gået et par skridt i tavshed.

"Så det skal de!" svarede Gamle-Jens, for han skulle jo sige noget.

"Alle de, der har nogen at køre med, kan komme med!" blev Tippe ved.

"Nå, så det kan de!" svarede Gamle-Jens igen. Han var så rolig ved det.

"Men jeg har ikke nogen at køre med, og så kan jeg ikke komme med!" sluttede Tippe med et lille suk. "Der vil anderledes karle til, sagde de!"

"Sagde de det?" udbrød Gamle-Jens, og lige med et var al hans rolighed borte, og han begyndte at knejse med nakken. "Det er

en videnskab, som de ikke kender noget til. Det kan du hilse og sige dem fra mig, Tippe!"

Med disse ord standsede han og så på Tippe, som om også han havde fået en stor tanke, og Tippe lovede at bringe børnene hans hilsen og holdt sit løfte endnu den selvsamme formiddag.

Men da eftermiddagen var kommet, svingede der et tog ud af byen, og byen så efter det, som om den skulle se sig øjnene ud af hovedet af forbavselse. Det var dens egen Graver-Jens, der kørte i skoven for skolemesterenken og hendes søn – han ville vise den gode by, at Tippe også havde nogen at køre med, når det lystede ham.

Pudset og pyntet som til en begravelse, stiv som en pind i holdningen, sad han på kuskesædet med sit alvorlige ansigt vendt mod den gamle, lejede enspænderhest og en rolig tilfredshed malet i alle sine miner. Det var at se på ham, at den dag var det hans mening at gøre sit mesterstykke. Og Tippe sad ved hans side med solskin over sit ansigt, men fuldkommen lykkelig var han ikke endnu, for han begærede at holde både tømme og pisk.

"Lad nu mig råde, mens vi har noget at råde for, Tippe!" formanede Gamle-Jens med værdighed.

"Når vi ikke mer har noget at råde for, så må du gerne råde ganske alene, Gamle-Jens!" var Tippes svar. "Må jeg så også råde lidt nu?"

Gamle-Jens var ikke urimelig. Han følte, at der var billighed i det forslag, og så delte de magten med hinanden. Gamle-Jens beholdt tømmen, Tippe fik pisken, og så var den sidste sky trukket bort, og det gik frem til fest og glæde, som Tippe aldrig før havde prøvet det.

Aldrig nikkede store, skyggefulde træer så mildelig i skoven, aldrig blomstrede så dejlige blomster på jorden, og aldrig sang kvidrende fugle så sødt et velkommen for nogen lille dreng, som de alle sammen nikkede og blomstrede og sang for Tippe på denne vidunderlige dag. Og aldrig har nogen lille drengs moder haft sådan en velsignet mængde pakker og kræmmerhuse at hente frem af en vogn og brede ud på en snehvid dug over græsset, som Tippes moder havde, mens han selv sad med benene over kors og så i stille forundring derpå. Og det kan være, at somme små drenge af og til har kunnet spise mere, end Tippe kunne ved den lejlighed, for da det alt sammen var i stand, og det viste sig, at Tippe var den, som skulle tage først og tage selv, så fik han en fornemmelse, som om han var mæt af lykken alene og behøvede ikke mere. Men har også somme små drenge somme tider kunnet spise mere, end Tippe kunne, så har dog aldrig nogen af dem været gladere ved eller taknemmeligere for, hvad de fik, end han var. Og aldrig har nogen anden gammel lejet enspænderhest været sådan skabt til at stikke brødskorper op i munden på, når et måltid var endt, eller så morsom til at stå med ludende hoved og mimrende mule og vente på flere.

Og hvor blev skoven ubeskrivelig dejlig, da aftenen nærmede sig, og skyggerne kom og forsvandt, og den synkende sols stråler faldt gyldenrøde ind imellem dem – det var som et eventyr, fuldt af de tusinde undere! Hvem skulle have troet, at nogen Gamle-Jens kunne være blevet så udmærket til at lege skjul med imellem skovens træer, mens moder pakkede ind, som Tippes Gamle-Jens blev. For enten stak hans gamle, sorte begravelseshat frem på den ene side af træet, eller også trak han

den tilbage, og så kom snippen af hans stive stadsfrakke straks frem på den anden side, og hvilken af de to ting han valgte, så var han opdaget og blev så forbavset derover, som aldrig nogen før er blevet. Tippe havde ære af de frugter, hans opdragelse allerede bar. Men frem for alt det andet, hvad var det dog for en forvandling, der kom over moder, da hun var færdig med at pakke ind og smittet af de andres glæde kastede al sin stille sorg bort i den milde sommeraften og styrtede sig ind i legen? Aldrig har nogen moder sådan leget tagfat med sin lille dreng og fanget ham i sine arme og svunget ham jublende rundt og standset igen og set på ham med strålende øjne og blussende kinder og bølgende bryst og kysset ham og trykket ham til sit hjerte, som om hun ikke kunne slippe ham igen. Ja, hvem der sådan kunne blive ved at lege, altid, altid, og aldrig blive færdig!

Man skulle ikke have troet det, men alligevel var det endnu mere velsignet at køre hjem i den stille, stjerneklare aften og krybe fra kuskesædet over til moder der bag ved og sidde hos hende og putte sit hoved tæt ind til hende. Og hvor den sene høstaftens duggede luft kunne ånde frisk og kølende hen over et par glødende kinder!

"Jeg har feber i mig! Tag jer i agt!" hviskede det ud af den, idet den susede dem forbi.

Men Tippe havde bedre ting at høre efter. Han lå i moders arm og vendte sit blik mod himlen, og fra den blinkede de klare stjerner ned, som nikkede de til ham og nynnede for ham:

"Der stiger i det dunkle
en kirke af krystal,
Her står vi fromt og funkle
om den i tusindtal!

Gud har en skat derinde
i glans så underfuld,
Her stå vi klart og skinne
som glimt kun af dens guld!

De blanke perler gynge
på markens blomsterkrans,
De sølverbånd vi slynge
derom af hviden glans!

Men sidder der en længsel
dybt i dit barnesind,
Den løse vi af fængsel
ved månens milde skin!

Den flagrer ud i natten
til alt, hvad den har drømt,
Og himlen ejer skatten,
Som aldrig bliver tømt!"

"Moder!" spurgte Tippe, da han til aller-allersidst var kommet i sin seng og lå igen under Dødens øjne og foldede sine hænder efter aftenbønnen. "Hvorfor mon jeg dog skulle have det så godt i dag?"

"Fordi du skulle forstå, at Vorherre er uendelig god, lille Tippe," svarede moder.

Det var, hvad hun vidste om det – måske var der den, som vidste mere endnu. Men da også hun var kommet i seng, og de længe havde ligget ganske stille, hviskede hun lige med et:

"Sover min dreng?"

"Nej!" hviskede Tippe igen.

"Kom, og kys moder endnu engang!" bad hun.

Det gjorde han, og så var det sidste besørget. Han syntes, at hans hoved blev så tungt, så tungt, og det var så godt at lægge det ned på puden og blive borte med det samme.

Men hvorfor moder just i aften havde fået det indfald, at hun ville have dette sidste kys oven i købet – det måtte Vorherre vide!

Det var lidt svært at få sine øjne op næste morgen, da Tippe skulle til at vågne. Men morgensolen skinnede ind ad vinduet og skulle hilse så flittigt fra i går og spørge, om han kunne huske det og det og det. Og Tippe gned sine øjne for bedre at kunne se morgensolen og rigtig få ud af den, hvad det var, den ville. Men da han så op, var det Dødens øjne, han mødte, og de stirrede på ham, så sorte, så hårde og så strenge, at hans hjerte kom til at banke ved det.

"Moder!" kaldte han sagte og forskrækket. Men moder svarede ikke. Da han tittede op, lå hun endnu og sov, så stille og så bleg, men det så ud, som om hun smilede til ham i søvne. Så lagde han sig stille ned igen, og da huskede han, at han behøvede slet ikke at være bange for Døden, for han havde jo sin hemmelighed. Han spærrede sine øjne op, så vidt som han kunne få dem, og stirrede op mod Dødens med al den kraft, han havde, og Dødens strenghed mildnedes, og hans ansigt blev utydeligere og utydeligere, indtil det helt var blevet borte. Tippes øjenlåg sank langsomt ned over hans øjne, og han var igen i den grønne skov og legede tagfat med moder, men fange hende kunne han aldrig. Ud og ind, mellem træer og buske, længere og længere borte fra hende, sådan gik det over stok, over sten, og sådan blev det ved og fik aldrig ende. Det blev

mørkere og mørkere, til sidst var det kulsort omkring ham, og han kunne slet ikke se hende mere.

"Moder! Jeg holder af dig! Kom til mig!" råbte han højt i angst, og tårerne strømmede ned over hans kinder. I det samme vågnede han og så, at der bøjede sig et ansigt ned over hans. Men det var ikke moders ansigt. Han kendte det nok, for det var jo skolemesterens hustrus, hendes, som havde den lille dreng, der hverken kunne gå eller snakke, men kunne trampe på sin moders skød og le højt, når Tippe gjorde kunster for ham. Tippe kunne godt lide at gøre kunster for den lille dreng, for så følte han, at han selv var en stor dreng, og han kunne også godt lide den lille drengs moder, for hun var rar, men alligevel var det ikke, som det skulle være, at det nu var hende, og ikke moder, der bøjede sit ansigt ned over ham.

"Stille Tippe! Moder sover!" hviskede hun, og det var der en forklaring i.

Men hvorfor så hun ud, som om hun ville græde over det? Og hvorfor faldt hendes tårer på hans ansigt, mens hun klædte ham på og bagefter tog ham ved hånden og førte ham ud af sovekammeret uden at sige et eneste ord? Og hvorfor sad Gamle-Jens derude med hovedet imellem sine hænder og ville slet ikke se op, men skyndte sig bort, da Tippe ville gå hen og sige godmorgen til ham? Og hvorfor var det middag, når Tippe lige nylig var stået op; og hvorfor ville den lille drengs moder have, at han straks skulle gå med hende hjem og spise til middag uden at vente på moder; og hvorfor talte de alle sammen så sagte, da han var kommet derhen; og hvorfor lød alt, hvad de sagde til ham, så underlig mildt, at det var lige ved at få ham til at græde? Der var så meget at forundre sig over, og

hans hoved var så underlig tungt, og det suste alt sammen igennem det, så det var umuligt at forstå noget af det.

Han sad ved bordet og kunne ikke spise en smule. Bagefter kom den lille dreng op på sin moders skød og trampede og tittede over til ham som for at spørge, hvor kunsterne blev af, men Tippe følte, at i dag kunne han ikke gøre en eneste kunst, hvad det så skulle koste.

"Men hvor skal moder få noget at spise, når hun vågner?" spurgte han lige med ét og vendte et bekymret ansigt op mod den lille drengs moder. Og hvorfor svarede hun så ikke, men slog armene om sin dreng og skyndte sig ud af stuen med ham?

Tippe satte sig på en skammel i en krog, lagde sit trætte hoved op imod væggen og lukkede sine øjne, som om han sov. Men han sov ikke. Han sad kun og syntes, det var alt sammen som en drøm, og han havde hverken mod eller kraft til at vågne af drømmen. Hans hoved blev løftet, og en pude lagt under det, men han sad, som om han ikke mærkede det. Der var nogen, som kom og klappede ham kærtegnende på hovedet og var borte igen, førend han vidste det. Stemmer lød omkring ham, mildt og sagte, men han havde glemt dem igen, førend lyden af dem rigtig var forsvundet. Men timerne gik, og eftermiddagen gled, og drømmen blev en slem drøm. Der var noget, som kom og lagde sig på hans hjerte og gjorde det så tungt og fik ham til at længes så usigelig efter moder og Gamle-Jens, efter at se deres ansigter og høre deres stemmer. Og så begyndte hans tårer at bryde frem.

Det var blevet aften, og han sad i skyggen og græd stille, og mens tårerne randt, veg drømmen bort, og hans øre begyndte ængsteligt at lytte, og hans øjne at spejde ud i mørket.

"Hun er død af et hjerteslag, gået bort uden at vide af det, siger doktoren. Det var det lykkeligste, der kunne ske hende, for Døden har allerede for længe siden lagt sin hånd på hende!" sagde skolemesteren, der kom ind ad døren og bragte sin hustru bud.

"Men Tippe, stakkel!" føjede han til i det samme. "Hvor er han? Han forstår det vel ikke endnu?"

Jo, nu forstod Tippe det! I en pludselig angst gik det op for ham, at det var moder, det gjaldt, hende var det, Døden strakte sin hånd ud efter og ville tage. Førend nogen havde mærket det, var han smuttet ud gennem den åbne dør, fløj hen ad gaden som en opskræmmet fugl og var hjemme igen. Der blev kaldt på ham, da han løb gennem den forreste stue, men han hørte det ikke og standsede ikke, førend han stod foran moders seng og havde set gennem skumringen, at hun lå der endnu.

"Moder!" hviskede han. "Luk ikke dine øjne, for så kan Døden ikke tage dig! Å, luk dem dog ikke – hvad!"

Han var kravlet op på sengen og lå og lyttede ængstelig efter blot en eneste lyd, men moder svarede ikke.

"Luk dem ikke! Luk dem ikke!" jamrede han højere og højere i sin angst, men moder lå stille og tavs som før, og smilet på hendes ansigt forandrede sig ikke. Da forstod Tippe, at han var kommet for sent med sin hemmelighed, og den kunne ikke hjælpe moder, for hun hørte ham jo ikke mere. Og så gled han hulkende ned på gulvet og lod sig viljeløs bære bort.

Hvordan hans egen lille seng var kommet udenfor, tænkte han ikke på og spurgte ikke om. Han skyndte sig kun at skjule sit ansigt i puderne og græde utrøstelig, indtil han mærkede, at en rystende hånd gled hen over hans hoved.

"Gamle-Jens!" sagde han. "Hvorfor ville hun dog lukke sine øjne, førend jeg kom. Nu har Døden taget hende, og hun kan ikke høre, hvad jeg siger."

Gamle-Jens svarede ikke og vidste ikke andet råd end at lade sin rystende hånd endnu engang glide blidt og sagtelig hen over hans hoved.

"Gå ikke bort fra mig, Gamle-Jens!" blev Tippe ved med sin klagende stemme. "Bliv hos mig altid, og luk ikke dine øjne! Du må ikke, Gamle-Jens, for nu er jeg din dreng!"

Det lød, som om Gamle-Jens' stemme møjsommeligt måtte kæmpe sig op af en hulken.

"Jeg bliver hos dig, Tippe! Det er da vist!" sagde den til sidst, men den rystede endnu stærkere end hans hænder. Derfor var løftet dog ikke mindre til at stole på.

Tippe sov ind og vågnede op, sov ind igen og vågnede op, natten igennem, for han drømte hele tiden, at Gamle-Jens gravede sig ned i en dyb, dyb grav, og i den blev han borte.

"Sig tit-tit, Gamle-Jens!" råbte han og fo'r op i forskrækkelse. Og Gamle-Jens var der så sikkert som Døden.

"Tit-tit, bitte Tippe!" sagde han med sin alvorlige stemme og lagde sin hånd på hans hede hoved, og så var Tippe beroliget. Med et suk lagde han sig ned igen og klagede:

"Å, hvorfor lukkede hun sine øjne?"

"Ja, hvorfor lukkede hun sine øjne?" sagde også byens folk. "Hun ville ikke høre efter alvorsnak, men gik og kiggede altid efter den død. Livet – det er det, vi ved, hvad er, og det skal man holde sig til, det andet kommer der ikke noget godt ud af. Bliver drengen ved, som han har begyndt, så går han til sidst samme vej."

Moder hørte hverken byens fornuftige tale eller sin egen lille drengs sorgfulde klage. Hun sov den dybe søvn under Dødens hemmelighed, og smilet på hendes ansigt fortalte, at nu så hun ind i den. Men hvem skulle nu forklare den for Tippe og Gamle-Jens, og hvem der ellers kunne trænge til at kende den? De var jo borte, som kendte den.

Og hvor blev gudfar Døds faddergave vel af? Jo, den havde Tippe fået, og han vidste det ikke!

Note 1:

Lime: er en gammel betegnelse for en hjemmelavet fejekost af lyngris eller lign. *Red.anm.*

3. Hvordan Tippes hemmelighed mødte Dødens

Sommeren havde holdt sin afskedsfest, og efteråret kom. Alt, hvad der havde glædet sig i sommerens solskin, skulle det vænne til regn og rusk og lære det at længes efter at sove ind under vinterens sne for at vågne friskere op igen til et nyt forår.

Efteråret var med på kirkegården, da moder blev begravet, og dets tårer faldt på hendes kiste. Andre tårer var der heller ikke til at falde på den, for byens folk var ikke uden deltagelse, men det var nu engang ikke skik iblandt dem at komme med tårer ved sådanne lejligheder, og Tippe var ikke med for at græde. Gamle-Jens var heller ikke med, og der var mange, som forundrede vendte sig om og lyttede forgæves efter den rystende stemme, som ellers aldrig plejede at svigte, når en kiste var sænket i jorden, og salmen lød over den.

Hvor var han da, og hvor var Tippe?

Gamle-Jens var kommet i skole igen, og den måtte han passe. En hel del havde han lært, og fremskridt havde han gjort, men hvis han havde troet, at han var udlært, så tog han fejl, for nu kom just det svære. Nu skulle han først lære, hvor hjælpeløs han var, når det rigtig gjaldt, og så skulle han blive ydmyg i sit sind. Og det er svært at lære, når man har gået i så mange år, som Gamle-Jens havde, og ikke haft andet at gruble over end den uret, man har lidt, og været stolt af, at man kan hjælpe sig selv og ikke trænger til nogen anden. Ja, det var en hård skole,

stakkels Gamle-Jens skulle gå igennem, men Tippe var igen skolemesteren, og det hjalp.

Efteråret var i Gamle-Jens' stue så godt som på kirkegården: Vinduerne var dækkede, gråt i gråt var lyset derinde, og allerinderst sad Gamle-Jens ved sengen, hvor Tippe lå i feber og vildelse. Og der kunne man træffe dem begge to ved dag og ved nat, altid ufortrødne i det fælles arbejde. Der lå Tippe og stirrede på Gamle-Jens med store øjne, der var, som om en angst havde skjult sig i dem og så ud af dem. Øjnene blev større og større, og angsten skinnede stærkere og stærkere ud af dem, indtil det var, som om en trolddomsmagt trak øjenlågene ned over hans øjne og tvang dem til at lukke sig. Men hvile var ikke deri. Kun et nu, så spærrede Tippe dem dobbelt så højt op igen og råbte i forfærdelse:

"Jeg har ikke lukket mine øjne, Gamle-Jens! Jeg vil ikke lukke dem!"

Og aldrig rystede Gamle-Jens' stemme så stærkt, at den ikke var rede til at svare i samme øjeblik.

"Nej, nej, bitte Tippe! Ikke for aldrig den del, Tippe!" lød den med en underlig pålidelig klang, der fik Tippe til at lægge sig ned igen med et udtryk af fred i sit hede ansigt.

Og så sad Gamle-Jens og ventede tålmodigt, til Tippe fo'r op i en ny forskrækkelse.

"Lukker du nu dine øjne, Gamle-Jens?" råbte han. "Du må ikke! Hører du, Gamle-Jens?"

Og aldrig var Gamle-Jens' øjne så beduggede, at han jo i samme nu havde fået dem pudsede og klarede med bagen af sin hånd og kunne bøje sit ansigt ned over Tippe og vise ham et par store, åbne øjne.

"Jeg lukker dem ikke, Tippe! Det er du vis af!" sagde han med den pålidelige klang i stemmen, og han gjorde det heller ikke. Han sad time efter time, ved dag og ved nat, og lukkede ikke et øje.

Og heller aldrig manglede han en skælvende hånd til at lægge under Tippes hoved eller nok en til at holde skeen med medicinen, og heller aldrig blev der spildt en dråbe, hvor stærkt hånden rystede, og heller aldrig ville Tippe have taget sin medicin på nogen anden måde i verden. Men alligevel kunne det somme tider hænde, at Tippe blev helt utålmodig og kastede sit hoved frem og tilbage på puden og klynkede:

"Hjælp mig, Gamle-Jens! Hvorfor hjælper du mig dog ikke?"

Og så vidste Gamle-Jens slet ikke andet end at lægge sin hånd på det lille hoved, der brændte i feberhede, og sukke:

"Å, Gud hjælpe både mig og dig, min bitte Tippe! Hvad kan en sølle gammel mand som jeg gøre?"

Der rullede klare tårer ned over hans rynkede ansigt, og der blev ydmygt i hans sind, så der var ikke rum længere til en eneste stolt eller stridig tanke.

Sådan var Gamle-Jens kommet i skole. Mens efteråret grånede omkring ham, og han blev ældre, end mange år havde kunnet gøre ham, blev han siddende ved Tippes seng og lærte nye lærdomme og øvede gamle ind igen, indtil det var, som om også han begyndte at drømme. Og han drømte, at han engang havde haft en datter, men der var nogen, som havde taget hende fra ham. En lille dreng havde hun givet i hans varetægt, og hvis han lukkede sine øjne, blot et eneste øjeblik, så var drengen borte. Gravene skulle graves, klokken skulle ringes,

men Gamle-Jens sad fast. De døde fik at begrave deres døde, og dén ringe klokken, som ingen lille Tippe havde at passe på!

"Det skulle aldrig én have tænkt om Graver-Jens!" sagde folk i byen. "Men det nytter ikke, for moderen vil have drengen med sig. Det bliver ikke anderledes denne gang!"

"Og det er det bedste, der kan hænde!" sagde et par folk, der ikke hørte til byen, fjerne slægtninge, der pludselig havde husket på slægtskabet og var kommet til begravelsen. "Ingen ting er der sagtens, hos den sære, gamle mand kan han jo ikke blive, og faderløs og moderløs i verden at gå er kun tårer til det tørre brød. Lykkelig er han, at Døden vil gemme ham hen."

Ingen af dem fik alligevel ret. Moder ville ikke have Tippe med, for hun vidste, at han var ikke færdig endnu. Og Døden var ganske rigtig Tippes gudfader og havde forpligtelsen at tage sig af ham, om så skete, at forældrene faldt fra. Men Døden holdt af sin lille gudsøn og kunne godt vente, til de havde lært hinanden bedre at kende og kunne mødes uden angst. Men sin forpligtelse glemte han ikke alligevel.

Da derfor Gamle-Jens havde nemmet sin nye lærdom og vist, at han kunne den, så holdt skolen op, og Tippe begyndte at komme sig. Lidt bleg var han blevet, og hans kinder var ikke så runde, som de havde været, for også ham havde skolen været hård nok, men til gengæld kunne man gå langt omkring, førend man fik at se så blidt, så godt og så rent et lille ansigt som det, der nu hvilte på Tippes hovedpude. Var det gudfar Død selv, der havde rørt det med sin forklarende hånd og lånt det sin egen rørende magt? Det var slet ikke til at modstå, hverken for den ene eller den anden.

Gamle-Jens sad og så på det og kunne aldrig blive ked af det, og så tænkte han, at den hårdeste skole var ikke for hård, når den kunne lære én at vinde så sødt et smil, som Tippes var, hver gang han vendte sit ansigt imod ham. Og byens adstadige folk, hvor vante de var til at tage tingene med ro, måtte komme og titte ind ad døren, den ene efter den anden, for at se, hvordan det gik Tippe. De kunne ikke lade være! Men selv havde Tippe også sit at betænke, og da han havde grundet længe nok, spurgte han:

"Gamle Jens, hvorfor kommer den lille drengs moder hver dag og har noget godt med til mig og kysser mig og ser på mig, som moder så på mig? Og hvorfor holder alle menneskene af mig og kommer og spørger, hvordan jeg har det, og taler rart med mig?"

"Det kommer an på Døden, Tippe!" svarede Gamle-Jens. "Når Døden har taget én, som en holder af, så kommer de alle sammen til at holde mere af én, end de har gjort før. Det ligger nu sådan til et menneske, forstår du nok, Tippe."

"Nå!" sagde Tippe tankefuld. "Får Døden menneskene til at holde af mig, fordi han tog moder fra mig?"

"Ja vel!" nikkede Gamle-Jens.

Med en usikker mine, halvt sky og halvt venlig, skottede Tippe op til gudfar Død, der vendte sit sørgmodige blik ned imod ham. Men længe varede det ikke, førend Tippe drejede ansigtet bort fra ham igen og lå og så tankefuld ud. Så begyndte hans øjne at blive røde, og til sidst rullede tårerne ned over hans kinder.

"Jeg ville ønske, at hun ikke havde lukket sine øjne!" sagde han og vendte sig med et dybt suk ind mod væggen, og så kom

søvnen og tørrede hans tårer bort.

Tippe sov ind og vågnede op den ene gang efter den anden, og for hver gang blev hans øjne klarere og hans kinder friskere.

"Så stod han sig endda, den bitte knægt!" sagde folk i byen. "Ingen skulle have troet det, men der er noget at stå imod med i sådant et ungt liv."

"Vorherre kunne ikke være mig så hård!" tænkte Gamle-Jens.

Og skolemesterens hustru klappede ham på kinden og sagde:

"Hvor han ser sød og god ud! Døden nænnede ikke at tage ham, da det kom til stykket!"

Hver havde sin forklaring, men Tippe lå og smilte ved sig selv, for han vidste bedre besked. Midt i alle sine drømme havde han holdt den store hemmelighed fast og ikke lukket sine øjne, og så kunne Døden naturligvis ikke tage ham. Hemmeligheden havde stået sin prøve, og et trygt og stille velbehag fyldte ham ved tanken om det.

Så kom der en dag, hvor Tippe som en hel lille bylt, sådan var han pakket ind, sad i den gamle lænestol henne ved vinduet og forundrede sig over at det havde været, som om han var rullet derhen i stedet for at gå rigtigt på sine ben, og at hans hoved sad så løst, som om det tænkte på at rulle med. Men næste dag og næste dag igen og dagen derefter gik det bestandig mindre rullende, bestandig mere sikkert og lige ud, indtil Gamle-Jens en dag sent ud på efteråret trak sin lodne hue langt ned over Tippes ører, svøbte sit store uldne tørklæde tre gange rundt om hans hals, hængte sin begravelsesfrakke over skuldrene på ham, tog ham ved hånden og førte ham sådan triumferende op på kirkegården igen. Men allerede dagen efter måtte begravelsesfrakken blive hjemme, fordi Tippe trådte i den og

gik på næsen, og en-to-tre var både den lodne hue og det uldne tørklæde gået samme vej. Og da vinteren var kommet, så var Tippe også færdig til at feje som en vind hen over isen, køre Gamle-Jens i galop hen ad vejen og lege skjul med ham mellem gravene, og det gik alt sammen, som det før havde gået – på det nær, at Gamle-Jens var blevet tungere at få i gang og havde allerlettest ved at tabe sit vejr. Men hvad havde det at betyde, når Tippes kinder blomstrede, og hans latter klang så frisk som før, og lidt til endda, og det gjorde den, ret som om der aldrig havde været sygdom eller død til. Tænkte han også en gang imellem, når han om aftenen var kommet i seng, ligesom før over Døden, så var det med en hemmelig anelse om, at Døden måske dog ikke var så slem, som han så ud til. Og i alt fald behøvede han jo slet ikke at være bange for ham, for han vidste hemmeligheden, der kunne holde ham tre skridt fra livet, om det skulle knibe. Derfor sov han trygt og ubekymret ind og vågnede op med smil. Men sorgen var ikke glemt, den skjulte sig kun mildt og stille under barnefriskheden i hans sind, og det var den, der gjorde, at som den gamle Tippe vendte mer og mer tilbage, blev den underlig rørende magt, som ingen kunne modstå, hvilende over ham.

Det var sagtens også af den grund, at byens folk, da de nu mærkede, at Døden ikke gjorde alvor af det, begyndte at føle, at de havde et ansvar overfor Tippe og skyldte at tænke fornuftig på hans vegne, så længe det endnu ikke kunne forlanges af ham selv. Godt mente de ham det. Hos Gamle-Jens kunne de ikke forsvare at lade ham blive, for sandt nok havde årene gjort ham behageligere, men de havde også gjort ham ældre og affældigere, og i ethvert tilfælde, mente de, kunne han ikke give

drengen nogen opdragelse. Og det kunne de have nogen ret i, for Gamle-Jens havde jo ingen anden opdragelse end den, han selv havde fået af Tippe, og den kunne det naturligvis ikke være nok at byde Tippe igen. Så lagde de deres hoveder i blød og regnede sammen, hvad der kunne blive til drengen efter hans moder, hvad han kunne få af én kasse, og hvad han kunne få af en anden kasse, og hvad der kunne bringes ud af Døden, det gamle skrammel, når han blev solgt i stedet for at hænge på væggen til ulykke og spektakel. Sådan regnede de det alt sammen ud til Tippes fordel, og da regnskabet var færdigt, sendte de det til de fjerne slægtninge, og de svarede, at byens folk havde ret, men der måtte fares med lempe. Tippe kunne måske komme til at arve den sære gamle mands penge, den udsigt måtte på ingen måde forspildes, og derfor burde man føle sig for med forsigtighed. Også det var både fornuftigt og godt ment, men da de følte sig for, fik de at fornemme, at Graver-Jens var ikke så helt død, som de havde tænkt, og de, som havde påtaget sig den del af arbejdet, skyndte sig at trække følehornene til sig igen. Så langt kom de, og der stod de. Men de trøstede sig med, at nu var det snart jul, og havde det varet så længe, så kunne det vare julen over med.

Endnu engang havde Graver-Jens rejst sig i sin kraft og vist, at han ikke havde glemt at bide fra sig, når det skulle være, men han så slet ikke glad eller triumferende ud, da det var gjort. Hver gang Tippe vendte sit ansigt op imod ham, så var der noget i de klare, spejdende øjne og i den barnligt spørgende mund, der hviskede til Gamle-Jens, at byens folk havde ret alligevel. Der spirede noget derinde, som trængte til lys og luft, og hvad havde han af den slags, stakkels Gamle-Jens, han, som

selv havde stænget og lukket døren for det i de mange, mange år. Måtte han da nu slippe Tippe af sin favn? Skulle Tippe ikke længere fare smilende afsted ved hans side, ikke længere lege jublende omkring ham, og ikke glæde hans gamle øre med sin stemmes friske, yndige klang? Gamle-Jens var kommet i skole på ny, men aldrig før var nogen lærdom faldet ham så tung at nemme. Han vred sig som en orm for at slippe den, men kunne dog ikke slippe.

En uro kom over ham. Det var, som om han ville vise både byen og sig selv, hvor rask og rørig en gammel karl han kunne være, når han rigtig ville, men synderlig lykkedes det ham ikke. Han måtte fare ud og ind så meget, han ville, uden rist eller ro, de korte, trippende trin blev dog hver dag kortere, hver dag langsommere. Han måtte famle så ivrigt, han ville, både her og der, med de rystende hænder, de rystede dog bestandig stærkere og stærkere, som tænkte de mere og mere alvorligt på med det første at opgive det hele og kaste alting fra sig. Hans ansigt foldede sig sammen og sammen, som om det så småt gjorde sig færdigt til at gemmes hen, hvornår det skulle være, og hans øjne blev rødere og rødere i kanten, som om de trængte til jo før jo heller at lukke sig for dagens lys. En affældig gammel mand var han blevet, det kunne han ikke længere slippe fra, og det hviskede en hemmelig stemme ham i øret med ubarmhjertig tydelighed, jo mere ubekymret Tippe legede omkring ham.

Men Døden så ned på det alt sammen med sit eget smil, der var midt imellem le og græde.

"Mennesket spår! Vorherre rå'r!" sagde smilet til byens folk, når en og anden af dem så sit snit til at kaste et prøvende blik op

på ham og stille overveje, hvor meget der vel kunne bringes ud af ham, når han blev gjort i penge. Men byens folk forstod ham ikke.

"Hos mig er fred og ingen fare!" sagde Dødens smil til Gamle-Jens, når hans øjne uroligt flakkede rundt som for at søge hjælp og bistand. Og Gamle-Jens forstod ham heller ikke.

Men på Tippe så gudfar Død kun tavs ned med sit smil, for Tippe behøvede hverken råd eller trøst. Hans var livet og lykken, og lykken skinnede klarere og klarere, men allerklarest til sidst, for han havde hemmeligheden, der trænger ind gennem Dødens mørke.

Og så var juleaften der.

"Allerede!" sagde folk og var helt forbavsede over, at den virkelig var der, for juleaften kommer altid bag på en, hvor længe i forvejen man så har ventet den. De, som for et par dage siden havde syntes, at der var mere end tid nok, fik nu umådelig travlt og kunne slet ikke forstå, hvordan de skulle blive færdige. Men færdige blev de alligevel, og da mørket kom, ventede hele byen kun på, at kirkeklokken skulle ringe julen ind, for at de kunne begynde på den. Men den aften lod kirkeklokken vente på sig, og det havde sine grunde.

"Hvad går der af Gamle-Jens, at han ikke ringer?" spurgte skolemesteren. "Nu glemmer han nok snart sig selv, når han glemmer sin klokke, for det er vist aldrig sket ham før."

"Du kan tro, han glemmer af glæde både sig selv og klokken og alt andet end Tippe i aften!" svarede skolemesterens hustru smilende. "Og det er ikke til at undres over, for sådan en stads er der nok aldrig før nogen juleaften gjort af ham, det gamle skind. Jeg kommer lige derfra og nåede netop at få tændt!"

"Så lad ham være glad i Guds navn da! Jeg under ham det så gerne som du!" sagde skolemesteren. "Men ringes skal der jo, og nu går jeg selv op og gør det. Det skal være min julegave til Gamle-Jens og Tippe i aften!"

Og så ringede kirkeklokken julen ind.

Tippe og Gamle-Jens skulle naturligvis holde juleaften sammen.

"Det bliver en sølle højtid, de to kan holde!" havde folk i byen sagt, men det tog de alligevel fejl i.

Der var ikke noget barn vidt, vidt omkring, der længtes sådan efter juleaften som Tippe, eller som gik omkring med en så spruttende og futtende, indvendig glæde, at der måtte al en lille drengs standhaftighed til, for at den ikke skulle blive udvendig med. For alle de andre børn skulle kun have juletræ, men Tippe skulle selv *give* juletræ, og det var rigtignok anderledes stort og godt. Han havde fået en ny hemmelighed, men den var han ikke ene om. Den lille drengs moder, skolemesterens hustru, var med i den, og det var alt sammen gået således til:

"Vil du komme hjem til mig, når det er juleaften, og lege med min lille dreng, Tippe?" havde skolemesterens hustru spurgt, da hun mødte ham på gaden en dag.

"Hvem skulle vel så lege med Gamle-Jens?" havde Tippe spurgt igen og set på hende med et par store, spørgende øjne. Der lå næsten som en bebrejdelse i dem.

"Ja, men min dreng skal have juletræ!" havde den lille drengs moder sagt. "Og så kunne I være to om det. Hvad siger du til det, Tippe?"

Ja, det havde Tippe ikke sagt noget til den gang, men var gået betænksom bort. For han havde også haft juletræ i fjor, da han selv havde en moder, og han vidste godt, hvor rart det var.

"Nå, Tippe!" spurgte den lille drengs moder, da de mødtes næste gang. "Vil du så med til mit juletræ?"

"Nej!" svarede Tippe og så meget bestemt ud. "For Gamle-Jens skal også have juletræ!"

"Skal han virkelig?" spurgte den lille drengs moder. "Og hvem giver ham det?"

"Det gør jeg!" svarede Tippe og så ud, som om han følte sig lidt derved. "Og det skal være så kønt, så kønt, og han skal blive så glad, så glad!" føjede han ivrigt til, da den lille drengs moder så smilende på ham. Den beskrivelse kunne hun ikke modstå, og så var hun færdig.

"Må jeg være med?" bad hun.

Tippe betænkte sig et øjeblik og svarede så med højmodighed:

"Ja, du må, hvis du kan tie stille. For Gamle-Jens skal overraskes."

"Det skal han!" lovede hun. "Og det bliver morsomt. Pas nu kun på din egen lille mund, at den ikke sladrer af skole!"

Nej, det behøvede hun ikke at være bange for. Tippe kneb munden sammen og nikkede utallige gange til tegn på, at akkorden var sluttet imellem dem, og hans mund var lukket.

Og så forsvandt han med en mine så hemmelighedsfuld, at alle og enhver kunne forstå, der var noget, som de gerne kunne spørge ham ud om så meget, de lystede, men om de fik det at vide – ja, det kunne de jo prøve på! Derinde var det i alt fald, og

det kriblede og krablede og ville ud, og det blev sværere og sværere at holde på, jo længere det varede.

"Det bliver vist aldrig juleaften i år!" sagde det inden i ham og ville bilde ham ind, at to dage får aldrig ende. For der var kun to dage til juleaften. Og hvis der havde været længere til juleaften, og hvis Tippe ikke mange gange om dagen havde kunnet styrke sig ved at smutte hen til den lille drengs moder og skaffe sit betrængte sind luft ved bestandig større og større planer, og hvis Gamle-Jens ikke havde gået så underlig stille omkring, som om han drømte sørgmodige drømme og hverken kunne høre eller se – ja, hvis alt det ikke havde været, så var hemmeligheden bestemt gået i stykker for Tippe alligevel. For han var så lykkelig ved den, og den fyldte hans hjerte, så det knap kunne rumme den mere.

Men nu holdt den. Gamle-Jens mærkede slet ikke noget. Kirkegården havde fanget ham igen, og der stod han, så lang dagen var, og gravede på en grav.

Det var det dejligste vintervejr. Sneen lå gnistrende hvid hen over marker og veje, rimen havde drysset fine dun ned over træer og buske, og hver en lille kvist sprang ud som den dejligste fjerblomst. Midt ude på gadekæret havde drengene hugget et stort hul i isen – sneen lå der, så glide kunne de ikke, og noget måtte de have at bestille der – og nu lå den tynde is derover som en skinnende ædelsten midt i den hvide sne. Og over det alt sammen glimtede og tindrede og funklede det rundt til alle kanter op i den klare frostluft – det var solen selv, der gjorde fyrværkeri. Og det gjorde Tippes sind så frisk og så let og fik hans øjne til at tindre med og hans hjerte til at banke stærkere af længsel og glad forventning.

Men Graver-Jens havde ingen glæde af det. Han stod med bøjet ryg og gravede og stønnede ved det, så man hørte ham langt bort, for jorden var frossen for ham. Men hjælpe ham fik ingen lov til.

"Den grav er min!" sagde han. "Jeg vil grave den, om det bliver den sidste."

Og det holdt han. Førend det blev helligaften, var graven færdig trods vinter og frost og den stod pudset og pyntet som for en prinsesse, og denne gang var der ingen fare for, at prinsessen skulle få nykker og blive borte. Det var kun en gammel enke, der i mange år havde siddet på aftægt i en kakkelovnskrog i en af byens udflyttergårde.

Men da dagen til juleaften var kommet, og Gamle-Jens om middagen sad hjemme i sin stue hos Tippe, da bøjede han pludselig sit hoved og skjulte sit ansigt i sine hænder.

"Græder du, Gamle-Jens? Du må ikke!" lød en bønlig stemme, da han havde siddet sådan lidt.

Gamle-Jens tog sine hænder fra ansigtet og lagde dem om Tippe, der stod og så på ham, smilende igennem tårer, for han kunne slet ikke forstå, at nogen kunne være for alvor bedrøvet i dag.

"Du skal blive glad, Gamle-Jens!" sagde han. "Og du må ikke sørge. Skal du begrave én, som du holder meget af?"

"Ja, hvad kan det nytte, jeg siger dig det, bitte Tippe, for du kan jo ikke forstå det!" svarede Gamle-Jens stille. "Ellers har jeg nu gravet en grav til hende, som jeg har gjort mest ud af her i verden."

"Var det din moder?" spurgte Tippe sagte og trykkede sig tættere ind til ham.

"Nej, bitte Tippe!" lød Gamle-Jens' svar. "Og det ved Vorherre, at der er aldrig én, der har gjort mig så stor en sorg i hele mit liv."

"Er du vred på hende, fordi hun har gjort dig så stor en sorg i hele dit liv?" spurgte Tippe igen, og Gamle-Jens rystede sagtmodigt på hovedet, og Tippe blev ved: "Hvorfor er du ikke vred på hende for det?"

"Det kommer an på Døden!" svarede Gamle-Jens, som han havde svaret engang før. "Det er nu sådan, at så længe et menneske lever, så har én så meget at sætte ud på det, men når det er død, så kan én aldrig se en bitte af det onde mere. Døden er en god mand, for han tager selv alt skitteriet og lader det bedste blive til rest."

Det stod Tippe og tænkte lidt over, og så klarede det op i hans ansigt. Han lagde sin hånd på Gamle-Jens' knæ og sagde:

"Så har Gud nu kysset hendes øjne, og hun kan se ind i al Himlens herlighed. Det har moder selv fortalt mig, og du behøver ikke at sørge mere, for du kan tro, du skal blive glad i aften. Så glad – så glad!"

Og Tippe knugede sine hænder sammen i usigelig nydelse og lykke, og Gamle-Jens så på ham med et blik, der formelig begyndte at tindre. Det havde vistnok set galt ud for den hemmelighed, Tippe og den lille drengs moder havde sammen, hvis ikke Gamle-Jens' øjne pludselig havde begyndt at løbe i vand, og han i det samme var kommet til at tænke på, at han havde lidt at pille med ved sin grav endnu og måtte skynde sig op til den. Det reddede hemmeligheden, og så var den sikker.

I den bageste stue, hvor moder og Tippe engang plejede at sove, blev der travlhed og liv, mens Gamle-Jens gik sin stille

gang imellem de døde. Den lille drengs moder kom flyvende som en vind og sagde, at hun havde så godt som stjålet tiden fra sig selv, derfor gjaldt det om at bruge den. Et yndigt lille grantræ havde hun i forvejen valgt ud af Gamle-Jens' egen beholdning. Det gjorde ikke noget, at det egentlig var bestemt til at klæde grave med, for nu blev det sat i balje, og så sprang det ud som det dejligste juletræ. Og af kurven, hun havde med, kom både kræmmerhuse og lys, og Tippe var med at hænge dem på – nå, hvor det skulle smage Gamle-Jens og fryde hans gamle øjne! Men foræringerne gav Tippe selv – det var ganske hans egne, for han havde selv fået dem af moder sidste jul, og han var en ordentlig lille dreng, der passede på sine ting, derfor havde han nu noget.

"Hvad mon Gamle-Jens vil sige, når han får den stads at se?" spurgte Tippe, da alting var færdigt, og han stod i stille forundring og så på det.

"Han vil rigtignok blive glad!" sagde den lille drengs moder. "Men nu må jeg gå, for jeg skal jo også pynte juletræ til min lille dreng der hjemme. Jeg skal nok smutte herover og tænde træet, når det er blevet mørkt. Men så ser jeg dig ikke, for det skal jo være hemmeligt, og derfor skal du nu først have din gave."

"Det er Gamle-Jens' juletræ – alt sammen!" svarede Tippe i en bestemt tone. "Og jeg vil slet ikke have noget!"

"Det er kun moders gave til sin lille dreng, Tippe!" sagde hun. "Og den vil du jo nok have. Hun har sagt til mig, at jeg skulle gøre mod dig, som jeg ville ønske, at en anden moder ville gøre mod min lille dreng, hvis jeg var død. Og hun har givet mig et kys til dig og bedt mig sige til dig: "Gud velsigne min lille Tippe, og føre ham ind til en glædelig jul!""

Han vidste næppe, at hun havde taget ham i sine arme og kysset ham, førend hun var borte, og han stod alene tilbage. Og så var alting færdigt, det skulle blot være mørkt, så stod det der i sin glans.

"Bare det var mørkt!" tænkte Tippe. Men endnu var solen ikke gået ned derude, og jo nærmere den var ved det, desto klarere skinnede den, ret som om den havde lidt ondt ved at slippe bort fra det kønne juletræ. Det havde Tippe også, men bort måtte han alligevel, for Gamle-Jens kunne jo komme, og hvad blev der så af overraskelsen? Så listede han sig ud på tåspidserne for at være rigtig forsigtig, lukkede døren efter sig og satte sig i stuen udenfor og tænkte.

Og som han sådan sad og tænkte på al den fryd, der ventede ham, blev hans hjerte fuldt af længsel og lykke. Glade tanker kom flagrende til ham, lyse billeder kom dalende ned omkring ham, og hans øjne vendte sig smilende op imod dem. Men hvad var det? Der stod Døden oppe og så ned i al Tippes lykke med et blik, som fik ham til at gyse og jog alle de glade billeder på flugt i et nu. Sådan havde Døden aldrig før set på ham, syntes han, og det var, som om hans hjerte et øjeblik stod stille, og han måtte lukke øjnene for ikke at se ham. Men så huskede han på sin store hemmelighed, og hans øjne tindrede midt igennem tårerne, der brød frem.

"Du får mig ikke til at lukke mine øjne, for jeg gør det ikke!" sagde han og så tappert op mod Døden. Og det var, som Dødens strenge ansigt blev mildere og mildere, jo længere han så på den, og det forfærdelige blik blev svagere og svagere, indtil Dødens øjne til sidst kun blidt og sørgmodig så ned i Tippes. Og så var Tippe slet ikke længere bange for ham. Han

kom til at tænke på, hvad moder havde fortalt den aften, hun græd i måneskinnet, at Gud kyssede de dødes øjne, og så var Døden blevet en dejlig engel. Han huskede på Gamle-Jens' forklaring, at det var Døden, det kom an på, at den lille drengs moder holdt af ham, og alle mennesker var gode imod ham, og det var ham, der tog alt skitteriet bort, så man kunne ikke være vred på de døde. Ja – men det var alligevel Døden, der havde taget moder fra ham, så han aldrig mere fik hende at se. Der kom en tåge mellem ham og Døden, idet han tænkte på det, og Dødens øjne blev større og større i tågen, og det glimtede deri, så det var nær ved at skære Tippe i øjnene. Men da glødede hans kinder, modet svulmede i hans bryst, og han fik trang til at vise både Døden og sig selv, at han var ikke bange for ham.

"Jeg tør se dig lige ind i dine store øjne, du!" sagde han og rejste sig op og gik hen imod ham.

Og de store øjne stirrede på Tippe, og Tippe stirrede på de store øjne og gik nærmere og nærmere hen imod dem, og der var ingen af dem, der ville give sig. Lige under det gamle billede stod et bord, og Tippe stod allerede på bordet, og gudfar Død og han så første gang for alvor hinanden ind i øjnene, for nu var det på tiden, de lærte hinanden at kende.

Men det var underligt nok, at da de først havde begyndt, kunne de ikke blive færdige igen. Tippe blev stående og så og så, og klarere og klarere skinnede hans øjne ved det.

Døren blev åbnet bag ved ham, men han mærkede det ikke.

"Hvad tager du dig til, Tippe?" spurgte Gamle-Jens' stemme.

"Gamle-Jens!" råbte han uden at lade sig forstyrre. "Der sidder to engle i Dødens øjne og ser ud på mig."

"Hvad er det, du fortæller, bitte Tippe?" spurgte Gamle-Jens igen og gik nærmere.

"De har trukket gardinerne fra, og jeg kan se så langt, så langt ind!" blev Tippe ved. "Og der kommer så mange ansigter og går igen! Og alle menneskene, der har lukket deres øjne, er blevet til to store vinger, der flyver højt op i luften!"

Et øjeblik blev han stående stille og så.

"Moder! Moder!" råbte han pludselig. "Er du der? Moder, vend dit ansigt hen til mig, og gå ikke bort, gå ikke bort!"

Det lød så bønligt, og der var en så barnlig rørende sorg i Tippes ansigt og i de tårer, der løb ned over hans kinder, at Gamle-Jens blev ganske forvirret ved det.

"Hun var der, Gamle-Jens! Hvorfor ville hun dog ikke blive?" spurgte Tippe med sin klagende stemme. "Prøv, om du ikke kan finde hende der igen."

Så gik han stille ned, og et øjeblik efter så Gamle-Jens med tavs forundring ind i Dødens øjne. Og Døden gør ingen forskel – den havde det samme under for Gamle-Jens' matte blik som for Tippes klare barneøjne. Et smilende engleansigt tittede frem bag randen af hvert af Dødens øjne, og de så på ham så mildt, som om de havde et glædens bud, de længtes efter at bringe ham. Jo længere han stod der, des mildere så de ud, og med ét forstod han deres smil. De havde trukket bort det store, dunkle forhæng, der før hang ned over Dødens øjne, og bagved hvælvede sig et rum, der blev dybere og dybere, jo længere man så ind i det, som om det nåede ind i uendeligheden selv. Det så ud, som om der dybest inde fra, hvor øjet ikke nåede hen, kom et dæmpet lys, skiftende og hemmelighedsfuldt som stjerneskæret om natten. Ansigt ved ansigt dukkede op deri og

blev borte igen, og det var umuligt at holde dem fast. Gamle-Jens syntes, at ansigter, som han havde kendt og selv kastet gravhøjen op over for mange år siden, steg op foran ham og så smilende på ham, men de var borte igen, før han rigtig var blevet vis på det. Og idet hans øjne gled ud over de blege skarer bag Dødens skikkelse, løftede de sig som et par brusende vinger, der fløj mod himlen. Der var som en trolddom deri, og Gamle-Jens måtte blive stående og se, mens ansigterne kom og gik, mangfoldigere og mangfoldigere. Men pludselig vendte også han sig bort og satte sig stille ned.

"Kunne du se hende?" spurgte Tippe ivrigt.

"Vel så jeg hende!" svarede Gamle-Jens, men det lød, som om hans tanker var langt borte. "Det var for mig, som om hun stod der lige så ung og så mild og så glad, som jeg så hende i min ungdom for mange, mange år siden. Å ja! Og nu er hun død og henne!" Gamle-Jens tørrede sine øjne, så tankefuld ud for sig og blev ved: "Det kom mig for, som om hun vinkede ad mig. Det kan hænde sig, det også er på tiden, at Døden vil have mig!"

Tippe havde stået og set lidt forundret på ham, for han havde en fornemmelse af, at det ikke rigtig var ham, Gamle-Jens talte med. Men ved de sidste ord kom der en angst og lagde sig på hans hjerte, og han følte, at nu måtte hans hemmelighed frem, om den ikke skulle komme bagefter også for Gamle-Jens. Så satte han sig på hans skød, lagde sin kind imod hans og hviskede:

"Hold dine øjne åbne, når Døden kommer, så har han ingen magt!"

Ja, det var Tippes hemmelighed, som endelig fik luft, og han havde god grund til at slå sin lid til den. Den havde holdt ham

fast, da Døden allerede strakte armene ud efter ham, for den var Dødens strenghed smeltet, og den havde taget ham ved hånden og ledet ham ind i Dødens egen hemmelighed. Ved den havde han fundet skatten, som gudfar Død havde inde.

Men det forstod Gamle-Jens ikke. Han rystede kun på hovedet og tænkte, der var det, som ville være tusinde gange hårdere end Døden, og det var at slippe den lille dreng, der sad på hans skød. Og da Tippe tittede op for at se, om hemmeligheden havde gjort sin virkning, da var Gamle-Jens' ansigt blevet ganske blegt. Mon han sørgede, fordi han skulle begrave den, han havde gjort mest ud af i verden? Tippe vidste det ikke, men det fik ham til at lægge sit hoved mod Gamle-Jens' bryst igen og sidde ganske stille.

Det begyndte at blive aften, mørket sænkede sig omkring dem, og Gamle-Jens blev siddende, tavs og ubevægelig. Inden i ham kæmpede hans hjerte en kamp med den sidste, tunge lærdom og syntes, den var så svær, at det var næsten til at fortvivle over. Men endnu var Tippe hos ham og hjalp ham, som han plejede. Han sad på hans knæ og hvilte sit hoved mod hans bryst og drømte sine egne barnlige drømme, og alt imens lærte han ham stykke for stykke den vanskelige lærdom. Og det blev ikke mindre indtrængende eller veltalende, fordi Tippe selv ikke vidste en smule af det. Der kom ikke et ord over hans læber, og dog var det for Gamle-Jens ganske, som om den tavse lille skikkelse talte til ham og sagde:

"Det er en højhellig aften, og her sidder jeg og lytter. Hvem er her til at fortælle, hvad der sådan en aften skal fortælles et lille barn som mig?"

"Ingen, min bitte Tippe!" svarede det inden i Gamle-Jens' hjerte. "Hvor skulle en sølle gammel stakkel som jeg kunne gøre det, jeg, som selv trænger så meget til at lære!"

"Her sidder jeg og drømmer aften efter aften, og der er så meget, jeg skulle have at vide!" sagde den tavse skikkelse igen. "Hvor skal det komme fra?"

"Stakkels barn!" lød svaret i Gamle-Jens' hjerte. "Jeg forstår det ikke bedre end du. Jeg har aldrig før vidst, at jeg var så ringe, som jeg er."

"Det er juleaften!" syntes han, det blev ved. "Nu glædes både store og små, og det fattigste barn har en eller anden, som tænker på at fornøje det. Hvem tænker på at fornøje mig? Og hvem skal pleje mig, og hvem skal passe mig, og hvem skal gøre alt det for mig, som et bitte barn trænger til, for jeg er jo kun et bitte barn!"

"Å, herre Gud forlade mig min synd!" sagde Gamle-Jens i sit hjerte. "For det var en synd, at jeg ville beholde dig her hos mig hjælpeløse gamle mand. Men jeg mente det ikke ondt, og jeg vil jo gerne gøre det godt igen, som jeg kan!"

Gamle-Jens rettede pludselig sin sammensunkne skikkelse, slog sine arme om den lille fyr, der sad på hans knæ, og sagde så højt og sikkert, at det klang gennem stuen:

"Vorherre være med dig, Tippe! Og Gud velsigne dig for al den glæde, du har gjort en vildfarende gammel mand, men nu må det være forbi!"

Og så var det forbi. Skolen var endt, og Gamle-Jens havde nemmet den sidste og sværeste lærdom, Tippe havde at bringe ham, kunsten at elske det, man har kært, mere end sig selv. Og så var lønnens time kommet, også for Gamle-Jens. Det var, som

en byrde blev taget fra hans hjerte, og der kom en hemmelig glæde og fyldte hans sind. Og hvad var det? Det var blevet helt mørkt omkring dem, men inde fra den bageste stue fløj gennem den utætte dør en stribe af lys pludselig ind i mørket. Der kom en lyd som af sagte fodtrin derinde fra, og det var, som en dør blev lukket. Men førend Gamle-Jens kunne få tid til at forundre sig over det, havde en blød hånd grebet hans og trukket ham efter sig. Døren fløj op, og juletræets glans strømmede blændende hans øjne imod.

"Det er dit, Gamle-Jens!" råbte Tippe og klappede glædestrålende i sine hænder. "Men førend du får lov at plukke af det, må du først kønt gå med rundt omkring det og synge!"

Og så tog Tippe sit gamle barn ved hånden igen og gik rundt om træet og sang for, mens Gamle-Jens' rystende stemme faldt ind, først svagt og usikkert, så højere og højere, mere og mere sikkert:

"Der tændes et lys i det høje,
Nu skinner i mørket det ind!
Det stråler barn Jesus i øje
og kysser ham roser på kind!
Hosianna, barn Jesus!

Der klinger en salme i Himlen.
Den flyver med englene ud,
Den hilser i menneskevrimlen
småbørnene alle fra Gud!
Hosianna, barn Jesus!

Der skinner et træ i Guds have,
Ind danse med fryd nu vi små,
Og grenen nedryster sin gave,
Og mildt ser Guds ansigt derpå!
Hosianna, barn Jesus!"

Den sang havde moder lært både Tippe og Gamle-Jens forrige jul, og Tippe og den lille drengs moder havde øvet sig flittigt på den, mens de havde travlt med juletræet. Og klang den måske endda lidt famlende, så passede den dog vidunderlig godt ind i salmen, som englene den aften fløj ud med, og hverken Tippes spæde toner eller Gamle-Jens' sprukne stemme skurrede i deres øren. Og sådant et juletræ som det, der nu stod, og sådan en julefryd som den, der nu fyldte Tippes hjerte, dem var der ikke mage til i verden den aften, undtagen netop i dette lykkelige gamle hus.

"Men Tippe dog! Men Tippe dog! Hvad er dette her?" spurgte Gamle-Jens den ene gang efter den anden og så helt forvirret ud.

"Det er dit, gamle Jens! Alt sammen!" sagde Tippe igen med strålende øjne. "Kom og pluk, for det er dit!"

Sådanne kræmmerhuse voksede ellers ikke på træer, det vidste Tippe, for han smagte selv på hvert eneste af dem for at være sikker på det. Og foræringerne! De var som udspekuleret netop til omstændighederne. Der var en æske med træer og klodser i til at lave både kirke og kirkegård af, just passende, skulle man synes, for en gammel gravers lyster og tilbøjeligheder. "For et artigt barn!" stod der at læse på låget, det havde moder selv forklaret Tippe, og havde Gamle-Jens ikke

netop været et artigt barn? Jo, artigere og artigere, jo ældre han blev, det var det kønne i det!

"For et barn, der har været flittigt i skolen!" stod der med store bogstaver uden på en dejlig billedbog. Og mon Gamle-Jens ikke netop havde gået flittig og trofast i sin skole? Jo, sandelig, det havde han, og han havde tilegnet sig dens lærdomme, de svære med de lette – ingen kunne have fortjent den gave bedre end han. Men det vidste han ikke selv, og han stod, som om han var faldet lige midt ned i et eventyr.

"Er du glad, Gamle-Jens?" spurgte Tippe og strakte sine arme op imod ham med lyksalighed i sit ansigt.

Og Gamle-Jens tog Tippe i sine arme og bøjede sit grå hoved ned mod hans lokker, mens tårerne brød frem af hans øjne. Men juleglæden var i Gamle-Jens' tårer så godt som i Tippes lyksalighed, og det gamle huses vægge skinnede igen af den, og fra mørket bagved, hvor døren var blevet stående åben, så Døden til med et smil. Og da måtte den gamle kirkeklokke, der i så mange år havde ringet Graver-Jens' barske tanker ud over byen, stemme i med og ringe også hans juleglæde ind. Dens tavshed brast i det samme, og dens toner klang gennem aftenens stilhed, dybe og alvorlige som altid, men der var kommet en hemmelig jubel ind i dens gamle sang:

Ding, dang!
Dagen er omme!
Ding, dang!
Døden vil komme!

Det gav et sæt i Gamle-Jens, og han så sig omkring, som vidste han ikke rigtig, om han var vågen eller drømte. Havde klokken da fået magt til selv at røre sin tunge, eller var det en

trolddom, der rørte den? Og hvad var det dog for en magt, der havde fået ham selv til at glemme både klokke og kirke og by og sig selv med, ham, der havde plejet at være på sin plads så sikker som Døden selv?

Kun et sekund løb det alt sammen rundt i hans hoved, så fo'r han fra juletræets glans ud i den mørke stue, så hurtigt de gamle ben ville bære ham, og var borte.

"Tippe først!" råbte Tippe, for han forstod godt, hvad det gjaldt. Han havde fået et par julelys i hånden og lod dem netop brænde af hjertens lyst. Dem kastede han fra sig over hals og hoved og skyndte sig afsted. Der var noget, som fængede, det flammede og lyste ud i den mørke stue, og i det usikre skær trådte Dødens skikkelse frem, større og større, tydeligere og tydeligere. Det var, som om han pludselig havde fået liv og bevægelse og steg ud af billedet for også at følge. Men der var ingen, der så det.

I stjernelyset udenfor skød Gamle-Jens pustende og stønnende genvej over isen, men Tippes vævre små ben fløj ham forbi.

"Hurra! Tippe først!" sagde han endnu en gang, for han var jo altid vant til at vise vejen.

Det bragede i den tynde is over hullet, som drengene havde hugget, det, der lå som en skinnende ædelsten midt i den hvide sne. Der lød et plask, og så var lille Tippe forsvundet. I et nu var det sket, ikke en klage, ikke en lyd var kommet over hans læber. Men bagved lød der et skrig, som af en stemme, der længe havde været skrøbelig og nu brast i fortvivlelse.

"Tippe!" lød Gamle-Jens' røst for sidste gang med en skærende klang ud i aftenen, så det hørtes vidt omkring, og så

styrtede han fremad. Det bragede endnu en gang i den tynde is, der gik som et suk ud fra den bølgende masse og løb hen gennem isen som en døende tone, og så var også Gamle-Jens borte.

Men Tippe hørte det ikke og mærkede det ikke. Han gik til nye verdener og forstod ikke selv hvordan. Langt ind i det mørke, kolde dyb skød han frem som en pil. Isen lagde sit tag hen over ham, de strømmende vande hikkede døren efter ham, og underligt forvirrede toner løftede sig omkring ham og suste og bruste ham forbi. Et eneste øjeblik var det, som han blev borte i dem. Der gik en isnen igennem ham fra hoved til fod, og det var, som om en kvælende magt lagde sig på hans hoved og om hans hjerte og tvang hans øjne i.

Hvor var han, og hvor gik han hen? Var det Døden, der nu strakte armene ud imod ham og lagde sin hånd på hans øjne for at fange ham? Som en stille, højtidelig undren gik tanken igennem hans sind, men angst var der ikke deri. Den store hemmelighed gik op for hans erindring, hans øjne åbnede sig af sig selv, og han stirrede ud for sig. Vandene veg til side foran ham, der dæmrede et lys gennem mørket, og dybt inde i det så Tippe de store, sorte øjne, som han kendte så godt, og de brede kindben og de skinnende hvide tænder, og det kom alt sammen langsomt dragende imod ham, nærmere og nærmere.

"Du er Døden!" sagde Tippe. "Jeg ved det godt, men jeg lukker ikke mine øjne!"

Hans læber bevægede sig ikke, men ordene fødtes af sig selv inden i ham, og de klang ud omkring ham, uden at han selv vidste hvordan, så klokkeklart, så sølverrent, at han blev glad og let om hjertet ved det. Og Dødens ansigt nikkede til ham, og

som han stod og stirrede på det, kom der farve og fylde over de nøgne kindben, og det spottende smil med al den hemmelige gysen smeltede, og de store, forfærdelige øjne fik glans og mildhed, og lyset kom strømmende ned i gyldne bølger der omkring.

Der stod en sal, så høj og så vid, med væg af krystal. Der dryppede perler i klingende fald fra loft og til gulv, der strømmede melodier i smeltende toner fra væg og til væg, og midt i salen stod gudfar Død som en dejlig engel og vendte sit himmelske ansigt mod Tippe, så tårerne brød frem af hans øjne, og der flammede stråler i tusinde farver foran dem.

"Jeg er Døden!" sagde englen så mildt og velsignet. "Jeg har elsket dig, Tippe, fra du var spæd og lille, og jeg har gjort vejen jævn for din fod og bøjet menneskenes hjerter imod dig. Jeg hviskede hemmeligheden ind i dit barnesind. Det var min faddergave til dig. Den lærte dig at holde dine øjne åbne, så fortryllelsen løstes, og dit hjerte bævede ikke, da jeg lagde min hånd på dig. Se op, min lille Tippe, jeg elsker dig endnu, og jeg giver dig min glæde!"

Gudfar Død vinkede med sin hånd, og salens vægge brast, og langt ud i det vide lå der et land i lys og dejlighed, så Tippes øjne kunne næsten ikke tåle at se derind. Men han forstod, at han kendte det, for det var landet, der havde ligget i tåge, da han så ind i Dødens øjne. Nu skinnede himmelens klarhed på det, og der lyste en lyksalighed over hele den brogede skare, som svævede derinde, båret på vinger.

"Moder!" råbte Tippe som den gang. "Jeg ser dig i lyset! Og fader – jeg kender dig! Du strækker dine arme ud imod mig. Tag mig med! O, tag mig med!"

Men hvad var det for en stemme, der lød bag ved ham og rørte ham med sin kendte klang?

"Tøv lidt, bitte Tippe! Tøv lidt!" bad den. "Du tog mig med så langt, du får at tage mig med endnu engang!"

Og gudfar Død nikkede med sit stille smil, og Tippe tog Gamle-Jens ved hånden og førte ham frem.

Der tændtes et lys i det høje, der klang en salme i himlen. Det var, som blændede det Tippes øjne og suste forvirret forbi hans øren, men det kom ham for, at Himlens juletræ skød op foran ham, og barn Jesus selv med strålekrans om panden og guddomskærlighed i sit øje førte englene frem, og de sang:

Der skinner et træ i Guds have,
Ind danse med fryd nu vi små,
Og graven nedryster sin gave,
Og mildt ser Guds ansigt derpå!
Hosianna, barn Jesus!

Men da han løftede sine øjne opad for at se Guds milde ansigt, da kom der en luende glans strømmende ned over ham. Der gik en bæven igennem ham, hans øjne lukkede sig af sig selv, og gudfar Død løftede ham op på stærke vinger. Den evige kærlighed selv tog lille Tippe i favn, Gud kyssede hans øjne, og med det kys fløj Tippe bort fra Jorden og ind i Himlen, og Gamle-Jens tog han med sig i flugten!

Men i den lille landsby nede på Jorden var der ikke gået mere end et minut eller to, så havde den gamle kirkeklokke allerede ringet de to ind til Himlens juleglæde. Da standsede den brat, som om den havde sluttet en gerning, den trængte til at hvile sig på og tænke stille over. Men i byen kom der bevægelse og forvirring.

Det bristende skrig var gået hen over den og havde skræmmet alle dens beboere op af deres ro, hvor trygt de så havde sat sig til rette for at nyde helligaftenens glæder. Det var kommet til dem som et bud fra egne, der gjorde deres hjerter ængstelige, og nu kom de strømmende til fra alle kanter. Ude på gadekæret stod skolemesteren allerede med sin lygte – han havde sluppet kirkeklokken og skyndt sig lige derud.

"Der må være nogen gået under," sagde han. "Isen er i stykker, og hvad er det, som svømmer derude?"

"Det er Gamle-Jens' hue!" råbte én.

"Og lille Tippes tørklæde! Jeg kender det!" faldt skolemesterens hustru ind, for også hun var kommet der. "Herre, du min Gud, ligger han dernede i det kolde, sorte dyb? Ingen kunne se ham uden at komme til at holde af ham, og han var så glad, så lykkelig endnu for et par korte timer siden. Stakkels lille Tippe!"

Og så gav den lille drengs moder ham den sidste del af sin julegave. Hun bøjede sit hoved og græd over ham, som hun ville ønske, at en anden moder ville græde over hendes egen lille dreng, hvis hun selv var død og borte. Og det var godt og velsignet. Dejligt er det at være lyksalig i Himlen, men tårer skal der falde på graven. Så vokser der blomster op af den, og erindringen grønnes til Jordens velsignelse.

Men hvordan var det gået til? Det blev der ikke tid til at tænke på den aften, for i det samme slog flammerne op fra Gamle-Jens' hus. Også det havde nu endt sin gerning, og kirkeklokken rørte sin tunge på ny og ringede også det til hvile – det lå i aske, førend juleaften endnu rigtig var forbi. Og alle de beregninger, byens fornuftige folk havde gjort og længtes efter at se

frugterne af, faldt i asken med det samme. Ingen fik nogensinde at vide, hvad Gamle-Jens havde haft på kistebunden, og ingen fik at vide, hvad der kunne have været bragt ud af Døden, når der blev handlet fornuftigt med ham. Det lå alt sammen skjult og forseglet under det gamle huses aske, og det var i grunden ærgerligt. Men én trøst beholdt de ved det.

"Det var endda vel, at vi slap af med Døden med det samme!" sagde de. "For det gør ikke godt for nogen ting sådan at have ham for sine øjne og gå og kigge efter ham den ene dag efter den anden, det har vi sagt altid, og nu er der beviser for det. Nu er han da henne, og det er vel, det samme!"

Men om de også kunne føle sig sikre på, at han ikke var der igen, før de tænkte på det, ja, det er et andet spørgsmål, for gudfar Død har et underligt greb på at dukke op, hvor han ventes mindst. I ethvert tilfælde blev den gamle kirkeklokke, aften efter aften, ved at ringe:

Ding, dang!
Dagen er omme!
Ding, dang!
Døden vil komme!

Om "Dødens gudsøn"

Forfatter: Leopold Budde (1836-1902).
Org.udgave: *Dødens Gudsøn* af L. Budde. København. Karl Schønbergs Forlag, København 1886. Denne udgave er baseret på førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.

ISBN 978-87-7628-091-8
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-381-1 (Ølstykke 2014).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk